

Taxa postală
plăte în num.
No. 224713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
lat: Cluj, Str.
Baron L. Pop
No. 77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egész évre 1200 lei.
Földre: Havonta 2, negyedévre 6, fél-
évre 12, egész évre 24.
Külföldre: Havonta 12, egész évre 120.
Külföldi előfizetőknek a postaköltséget
külön kell megfizetniük.
Külföldi előfizetőknek a postaköltséget
külön kell megfizetniük.
Külföldi előfizetőknek a postaköltséget
külön kell megfizetniük.

Onor Academia Română

BUCUREȘTI

ZSIDÓPOLITIKAI LAP

Bérmertlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Str. Matei Millo 7.
Vasárnap, 1934 január 21.
5694. ÉV. XVII. ÉVF.
SEBATH 5. 16 SZAM.

VILÁG TÜKRE

Románok, vagy román állampolgárok?

A Patria tegnapi számában megkaptuk
erre a választ kérdésünkre, amelyet
Vida Sándor körlevele ügyében intéz-
tünk lapjainkhoz. Sajnos, ez a válasz,
helyett, hogy előbbre vinné a kérdés tisz-
tázását, még jobban összekuszálja azt. A
szövegektől mentes, objektív cik-
kunk a Patria újabb gyanúsításokkal
teljesen tisztázatlan.

Ime néhány szemelvény a Patria cik-
kből:
„Az Új Kelet ismét alkalmat talált rá,
gy antiszemitának bélyegezzék bennün-
t, félremagyarázza egy mondatot Vai-
dovod volt miniszterelnöknek a
gyapárosokhoz intézett körleveléből.
Amikor a levélnek a szövegét a Patria kö-
ltes először és az egész közvélemény meg-
székelhetett róla, hogy annak az egész
közvéleménynek, amely Vaidát antisze-
mitizmussal és hitlerizmussal vádolta,
nem volt más célja, minthogy a kormányt
külföld előtt diszkreditálja.

Az Új Kelet, visszatérve erre a sajtó-
lélekre, azt állítja, hogy semmi azo-
sosság nincsen Vaida körlevele és a Ta-
rescu kormány minisztertanácsa hatá-
rati között. Nincsen azonososság — állít-
ja a cionista hivatalos — mert a Tata-
rescu kormány határozata román állam-
polgárokra vonatkozik, Vaida körlevele
csak a románokat veszi figye-
lmebe.

Sőt, mi több, a cionista hivatalos lap
állítja, hogy a körlevelnek ez a mon-
ta: „Egyes nemzeti iparvállalatok bi-
nyos etnikai származású polgárokat ré-
sítettek előnyben, tervszerűen eltávo-
ra a többiek” — csupán a zsidókra vo-
natkozik.

Ami rosszul van ebben az inter-
pretálásban, hogy fel kell hírnünk a ci-
onista hivatalos figyelmét, mely szerint
magatartásukat csak ezekkel a szavakkal
jól lehet megérteni: „Traduttore, traditore”.
Az a bizonyos etnikai származás ugyan-
vonatkozik nemcsak magyarokra,
magyarokra és — last, but not least — a
zsidókra is. Az Új Kelet azonban a zsidók
amára akarja kisajátítani a martírom-
ságot és ezáltal a nemzeti parasztpárt el-
nyeri a kedvezőtlen atmoszférát te-
meneti.

A Vaida-féle körlevél interpretálására
még mindig vissza fogunk térni. Mi-
legedőnek tartjuk megmutatni azt,
gyan kommentálja Pamfil Seicaru libe-
lis képviselő a liberális kormány hatá-
rati, anélkül, hogy a legkisebb mé-
rtékben is egyetértene Marton Ernővel.

Ezután Pamfil Seicaru egy cikkének
ezet következik, amelyben a híres ro-
m publicista amellett tör lándzsát,
gy a gazdasági életben is a proporció-
lítás elvét kell alkalmazni a román-
ság a kisebbségek között. A Patria végül
fejezi be cikkét: „Ime, ez az idézet
abb alkalom az Új Kelet fordítói szá-
ra román szövegek interpretálására”.
Lehet, hogy nem ismerjük annyira a
nem stílus finomságait, mint a Patria
működési módjai, de annyit minden-
képpen tudunk románul, hogy egyszerű
minisztertanács határozatok és minisz-
terelnöki körlevelek hiba nélkül fordít-
nak le. Vállaljuk is a teljes felelősséget
ért a fordításért.

Vaida Sándor cikkét egyébként mi
is interpretáltuk, mert részünkről ez
levél nem szorult interpretálásra, olyan
sajnos és egyszerű a szövege. Mi csak
állapítottuk, hogy Vaida volt minisz-
terelnök a magánvállalatok tisztviselői-
nek etnikai származás szerint való sze-
kezőjét követelte, míg Tatarescu minisz-
terelnök a román állampolgárok védel-
léről beszélt a külföldiekkel szemben.
Azt mondtuk, hogy ez nagy különbség.
Ami okunk, sem jogunk nem volt a kör-
levél szövegének interpretálására. Mi

csak egyszerű és hűséges fordítói munkát
végeztünk.

Interpretálni legfeljebb Vaida volt mi-
niszterelnök urnak lenne oka és joga,
amennyiben más magyarázatot kívánna
adni szavának, mint amit a közönséges
grammatikai szabályok szerint jelentenek.

Ha például úgy interpretálna körleve-
lének sokat vitatott mondatát, hogy az
„etnikai származás” kifejezés alatt nem
az állampolgárok faji és nemzetiiségi kü-
lönbségére gondolt, hanem külföldi ál-
lampolgárokat értett alatta.

Ez esetben még a rosszhiszeműség vád-
ját is szívesen vállalnánk magunkra és
azt is elismernénk, hogy egyáltalán nem
értünk román szövegek fordításához. De
mindaddig, amíg egy ilyen autentikus
interpretáció a körlevél szerzője részéről
meg nem jelenik, el kell hártanunk ma-
gunktól egy rosszhiszeműséget, mint a
hibás fordítás vádját.

Az, hogy Vaida volt miniszterelnök
nem csupán a zsidókat, hanem a többi
kisebbségeket is aposztrofálta körlevelé-
ben, edes keveset változtat a tényeken.
Itt egy magas és szent alkotmányjogi
elvről van szó: az állampolgárok egyen-
lőségéről. Mi Vaida Sándor körlevelében
ennek az elvnek, amely a demokratikus
államok alapjára, megsértését látjuk.

Hogy félre ne értsünk és ne vádolás-
sunk ismét rosszhiszeműséggel, ki kell
jelentünk, hogy az intellektuális mun-
kanélküliség lejtűsége mi is Románia
egyik legfontosabb problémájának tart-
juk és szükségesnek ítéljük, hogy ugy az
államnál, mint a magánvállalatoknál mi-
nél több ilyen intellektuális munkanél-
küli nyerjen gyors elhelyezést.

Ami ellen azonban mi tiltakozunk, az a
numerusz klauszusz. Hogy hadjárati in-
duljon meg a vállalatok ellen és számol-
gatni, mérlesekkel kezdjék, hány román,
hány német, hány magyar és hány zsidó
alkalmazottja van egy vállalatnak. Ez
amellé, hogy felborítaná a termelés nyu-
godt rendjét, a legnagyobb mértékben
igazságtalan is volna. Igazságtalan volna
elsősorban a zsidókkal szemben.

A kenyérkereső pályák igen nagy része
ugyanis el van zárva a zsidók elől. A
történelmi fejlődés hozta magával, hogy

a mezőgazdaságban például nem vehet-
tünk részt számarányunknak megfelelően.
A hadsereg tisztikarában, az állami
és helyi közigazgatásban, az igazságszo-
lgyaltatásban ugyancsak a lehetetlenséggel
határos a zsidók számára való elhelyez-
kedés. Marad tehát a kereskedelem és ipar
mint egyetlen kenyérkereseti forma a
zsidóság részére. Ha már most ezeken a
pályákon is meg akarná szorítani az ál-
lam a zsidóság részvételét, hogy ez egy-
értelmű lenne a zsidó állampolgárok nagy
részének a halálraítélésével.

A Vaida Sándor által kívánt etnikai
szelektáció csak akkor bírna a jogosság lát-
sátával, — de akkor is csak látszatával —
ha azt következtetesen az összes kenyér-
kereső pályákon keresztül vinék. Így
azonban csak negatívumot jelent. Nega-
tívumot, amely mérhetetlen veszélyeket
rejt magában a zsidóság és a többi ki-
sebbségek számára és semmi előnyt nem
nyújt az államnak.

A körlevél világos szövege ellenére mi
mégis azt hisszük, hogy Vaida Sándor
nem akarta ezt. Meg vagyunk győződve
róla, hogy Vaida Sándor nem akar nu-
merusz klauszusz nemcsak a gazdasági
életben, de még az egyetemeken sem. Sok-
kal inkább hisszük, hogy a körlevél sze-
reztől lett megfogalmazva. Vaida
Sándor azt akarta, hogy a nagyjövde-
lő iparvállalatok minél több munkanél-
küli román intellektuelt helyezzenek el.
Ez a kívánsága teljesen jogos és evvel mi
is egyetértünk. Am az elvi alap, amelyre
ezt a kívánságot építette, ellenkezik az
alkotmány és az igazságosság szellemé-
vel és létük gyökerében veszélyeztetni a
kisebbségeket, elsősorban pedig a zsidó-
kat. Kár volt és felesleges volt ezt az
alapépitményt adni ennek az egyébként
oly értelmes és fontos kívánságának. E
nélkül az alapépitmény nélkül hamarabb
ért volna célt Vaida Sándor és sok ke-
serűségtől és aggodalomtól kímélte volna
meg a kisebbségi lakosságot.

Am ami késik, nem mulik. Vaida Sán-
dornak még mindig módjában áll vilá-
gosan megmagyarázni, hogy mit is akart
ebben a körlevelében. A Patria eddigi
kommentárjai nemhogy tisztázták volna,
de még zavarosabbá tették ezeket az in-
tenciákat.

Kollégáinknak pedig, a Patriától azt
ízenjük: Nagy tévedésben vannak, ha azt
hiszik, hogy mi antiszemitáknak akarjuk
feltüntetni őket. Ellenkezőleg: a legna-
gyobb erőfeszítéseket tesszük, hogy ezt a
vádat elhárítsuk róluk.

Sajnos ez nem mindig sikerül.
Ez pedig igazán nem rajtunk mulik.
(m. e.)

Stalin szenzációs nyilatkozata Japán háborus készülődéseiről és a szigetország gazdasági bajairól

Háborus uszítással felelnek a japán lapok a Stalin nyilatkozatra

Párizs, január 20. A L. Humanité
mai száma közli Stalin intervjuját,
amely a Newyork Timesben látott nap-
világot. A japán dumpingakció és há-
borus készülődésekre vonatkozólag Sta-
lin a következőket mondotta:

— Mi jó szomszédai voltunk és aka-
runk maradni Japánnak, csak hogy ez
sajnos, nem töltünk függ. Ha Japánban
győzedelmeskedni fog az agresszív im-
perialista politika, Oroszország kény-
telen lesz felkészülni minden eshető-
ségre. Egyetlenegy nép sem tisztelheti
kormányát, ha ez egy támadás veszé-
lyét látva, nem nyul a védekezés min-
den eszközéhez.

— Azt hiszem — folytatta Stalin —
ne volna böles dolog Japán részről
ha Oroszországot megtámadná. Szom-
szédunk gazdasági helyzetét nem a leg-
ragyogóbb; néhány nagyon gyenge
pontja van. Ezenkívül Japán nem na-

gyon építhet más államok támogatása-
ra ha háborút indít ellenünk. Sajnos,
a jó katonai stratégiák nem mindig jó
gazdasági stratégiák és ezért nem tud-
nak különbséget tenni a katonai és
gazdasági erők között.

Stalinnak ez a nyilatkozata élénk
feltűnést keltett Japánban, ahol a sa-
jót nyomban átvette és tüzes háborus
cikkkel fogadja. A japán lapok sze-
rint Stalin csalódik, ha azt hiszi, hogy
Japán gazdasági szempontból annyira
gyenge alapokon állna. A lapok hivat-
koznak a japán dumping sikerére mely
szertűntik igazolja a japán gazdaságo-
lterika helyes taktikáját és versenyke-
pességét. Kétkednek a japán lapok
abban, hogy Japán nem akadna tár-
sakra az Oroszország elleni háboruban
de ettől is függetlenül a szigetország
dicsőseges katonai multja igazolja,
hogy Japánnak egy háboru megnyeré-
séhez nincs szüksége segítő társakra.

A romániai zsidóság útja

Irta és az első zsidópárti kongresszuson
elmondotta:

Dr. Fischer Tivadar.

II.

A romániai zsidóság kisebbségi poli-
tikai útja — mint mondtuk — a zsi-
dóság politikai emancipációjának meg-
hódítására irányul. Politikájuk egyik
kiindulópontja a román nemzetel va-
ló legteljesebb szolidaritás a trón
iránti hódolat és az állampolgári hü-
ség tekintetében. Szerényen, de igaz lé-
lekkel veszünk részt a román nemzet
örömeiben és fájdalmaiban, anélkül,
hogy hazafiasságunk tulságosan zajos
és a jó ízlést sértő formában nyilat-
kozná meg.

Politikánk vezető szempontjai között
ugyanasok első helyen áll alkotmány-
ban biztosított politikai és polgári jo-
gaikhoz való maradéktalanul: ragasz-
kodásunk. A Zsidó Párt nem ismerhet
kompromisszumot ott, ahol a hatása-
gok a zsidókkal szemben nem a törvé-
nyek alapján, vagy azok szellemében
járnak el. Harcolunk az alkotmányos-
sáért és törvényességért; a legna-
gyobb erőfeszítéseket kell tenni abban
az irányban, hogy megkapjuk a román
államtól azt a jogi, erkölcsi és anyagi
fundamentumot, amelyen a nemzeti
kisebbségek élete szabadon felépülhet.
Pillanatnyi eredmények soha sem le-
hetnek oly fontosak, hogy miattuk a
Zsidó Párt valamit is feladjon a zász-
lajára írt ideálokból. Minden kísérle-
tet, amely elvi tranzakciókra akarja
kényszeríteni a pártot, habozás nélkül
fogunk visszautasítani.

Politikánk vezetőelve a demokrácia
ba vetett hitünk is. Eppen ma, ami-
dön mindenütt és nálunk is egyre nő
a demokrácia ellenségeinek száma, az
etnikai kisebbségek politikájára párhu-
zamosan kell, hogy haladjon azokkal,
akik védik és támogatják a demokrá-
ciát. Csak egy őszinte és meg nem
hamisított közakarat szerinti kormány-
zás teheti szabaddá a kisebbségek szá-
mára az emancipáció felé vezető utat.
A demokráciát azonban nem szabad
összetévesztetni a különböző áramlatok
szabad tobzódásával, melyek a demok-
rácia megsemmisítésére törnek. Nem
lehet ezekkel szemben csak szóval és
írásban védeni a közakarat alap-
tott kormányzati rendszert; tehát ép-
pen a demokrácia érdekében szüksé-
ges a demokratikus szabadságok bizo-
nyos megszorítása mindenki számára
természetesen egyenlő mértékben.

Gazdasági kérdésekben a Zsidó Párt
a legteljesebb objektivitás és semleges
ség vezet a különböző zsidó lakossá-
got alkotó, foglalkozási ágak és társa-
dalmi osztályok érdekeivel szemben.
A Zsidó Párt éppen ezért nem szűnt
meg harcolni azért, hogy az egyenlő
mérték elvét alkalmazza a különböző
termelési tényezőkkel és társadalmi
osztályokkal szemben. Az államnak a
gazdasági életbe való beavatkozását il-
letően a Zsidó Párt óva intett és óva
fog inteni a túlzásoktól.

A Zsidó Pártnak, mint a romániai
zsidó összesség exponensének, bizonyos
mértékig tartózkodnia kell attól, hogy
a zsidóságban belül fennálló ellentétes
vallási és kulturális felforások össze-
tűköseibe beavatkozzék. Ez a semle-
gesség mindenesetre csak addig tart
ható fenn, míg valamely vallási és
kulturális irányzat nem jut ellentétbe
az össz-zsidó érdekekkel. Az ilyen,
a zsidóságban belül esetleg jelentkező
áramlatokkal szemben teljes határo-
zottsággal fel kell venni a harcot.

A Zsidó Párt politikájának a fenti
alapelvek kell, hogy irányítsák. A párt
ideológiájából önként következik, hogy
a pártfelelben nincs mit keresnie regi-
onális velleitásoknak. A Zsidó Párt
politikája csak az egész zsidó közös

séget összefogó eszméktől és érzelmek től van vezérelve, semilyen kapcsolata nincs többé a különböző országgrészek háborúelőtti életének reminiscenciáival. A Zsidó Párt 1931 május 4-én négy országgrész zsidó politikai szervezeteinek fuziójából született meg. Amennyire mélyen egybefüzi a sorsközösség az erdélyi zsidót a regatival, a beszarabiai a bánáttal, épp ilyen mértékben válik értelmetlenné az, hogy a párt tagjai között a regionalista megkülönböztetés fennmaradjon. Az alapszabályok szükségszerű rendelkezése az is, hogy a párt tagjai arányosan vesznek ki a részüket a párt akcióihoz szükséges anyagi terhek viseléséből.

Milyen álláspontot képvisel a Zsidó Párt azon zsidókkal szemben, akik nem tagjai a pártnak? Természetes, dolog, hogy a párt sajnálattal nélkülöz minden a szervezet keretein kívül álló zsidót. Tiszteletben tartjuk ezen zsidó elemek meggyőződéseit és bármely kérdésben, ahol a velünk való együttműködés óhajával találkozunk, készséggel nyújtjuk feljüket kezünket testvéri együttműködésre. Természetesen nem szűnik meg hangoztatni egy pillanatra sem, hogy meggyőződésünk szerint kizárólag a Zsidó Párt szervezeti keretei között van helye az öntudatos, politikai jogait a zsidó közösség javára gyűmölösztetni akaró zsidónak.

Eltérítve az antiszemita jellegű politikai csoportokkal szembeni állásfoglalásunktól, az alkotmányos és demokratikus alapokon álló összes román pártokkal szemben azonos tisztelettel és figyelemmel viseltetünk. Az ezen pártok közötti között a hatalomért folyó rivalizálás bennünket, ki sebbintjük jogokért küzdő csoportot, nem érint; valamennyiüktől azt kérjük azonban, hogy a hatalomra kerülve alkotmányosan, törvényesen kormányozzanak és igyekezzenek programjukat célkitűzéseink értelmében hozzájárulni a zsidó élet égető problémáinak megoldásához.

A többi kisebbségi pártokkal való kapcsolataink a Zsidó Párt kisebbségi múltjától önként következnek. Bár milyen különbségek is legyenek a különböző kisebbségi csoportok között, földrajzi elhelyezkedésüket, gazdasági életfeltételeiket, kulturális törekvéseiket és egész lelki struktúrájukat illetően a kisebbségi múltot, politikai jelentőséget egyaránt fennáll számukra. A kisebbségi helyzet természetéből fakad annak kényszerítése, hogy energiáink érvényesülési lehetősége korlátozott. Ha ezekhez hozzájárul még az is, hogy a hatalom irányításában nem az alkotmányosság és törvényesség érvényesül, úgy ebből valamennyi etnikai kisebbség számára azonos természetű szenvedések, sérelmek, problémák és követelések születnek meg.

A romániai kisebbségi csoportok között szükséges tehát a harmonikus együttműködés. Mi készséggel óhajuk ezt az együttműködést az összes kisebbségi csoportokkal, beleértve a német pártot is, melynek kebelében belül reméljük a jövőben érvényre fog jutni a konstruktív demokratikus fel fogás, amely egvedül egyeztethető össze valamely etnikai kisebbség életfeltételeivel.

A mi politikánk nem irányul valamely etnikai vagy társadalmi csoport ellen. Békét akarunk az összes polgártársakkal, munkalehetőségeket akarunk hozzá akarunk járulni az ország fejlődéséhez. Béke, munka és haladás! Ezek a jelszavak vannak a Zsidó Párt zászlajára felírva.

Az első zsidópárti kongresszus delegátusai tudatában kell, hogy legyenek annak, hogy egyéni érdekeiken, hanem a közös érdekük feljeli amely érdekeket természetesen védeni kell — ezen érdeken felül áll egy szent ügy, melynek szolgálatában állanak: a halhatatlan zsidó nemzet ügye. Nies nagyobb boldogság a halandó ember számára, hogy láncszemnek érezze magát halhatatlan népe elmult és eljövő generációinak sorában.

Sayers. Jellege: „Gyilkosság”. Egy hírdetőiroda titkai: vér, arany, kokain. A 23 lejes detektív sorozatban. Kapható az Uj Kelet könyvcsatláiban az összeg és portókölttség előzetes beklüldésével vagy utánvétellel.

Estélyi fűzők, fűzőanyagok, bécsi, párizsi modellek. harisnya és kötött áru legelőbbben Venuşul, Calea Regele Ferdinand 19.

Egyetemi kurzusok Tel-Avivban — diákélet Jeruzsálemben

Az alábbi cikket a jeruzsálemi héber egyetem egyik erdélyi származású hallgatója küldte be az Uj Keletnek.

zzTel-Aviv, január elején

A jeruzsálemi egyetem professzorai és hallgatói, az ország nagy írói, költői, művészei és tanítói ünnepélyes aktsura gyűltek össze Tel-Avivban, hogy résztvegyenek az új zsidó város első egyetemi kurzusainak megnyitására. A Skopus hegyén álló jeruzsálemi egyetem fennállása óta sokat fejlődött. Fakultásokat teremtett, tanárainak, tudományos munkatársainak és diákjainak körét kiszélesítette. De mi alatt fent, a jeruzsálemi hegyen egyik követ rakták a másikra az egyetem felépítéséhez, addig a nagy publikum széles körében bizonyos türelmetlenség kísérte ezeket a munkálatokat. A palesztinai zsidók mindig türelmetlenek. Minden lassu nekik. S ha meg is magyarázták és maguk is jól tudták, hogy egyetemetek még kevésbé lehet a földből előteremteni, mint bármely más nagy művet, hogy az egyetem lassan fejlődik, hogy évtizedekre, sőt évszázadokra van néha szükség a tökéletes kiépítéshez és hogy az egyetem alapos tudományos munkára hivatott és az igazi kutatómunka tradíciót kell megszerezni, mégsem voltak meglepődve ezekkel a válaszokkal. Nem a sok és tökéletesen kiépített tanszék volt nekik fontos, hanem az egyetemnek az ország mindennapi életével való összefüggése és a kölesönös hatás a jövőd zsidó Palesztinára és annak legmagasabb tanítványa között. Az egyetem ne a szobatudósok tanháza, hanem centrum legyen — mondták — mely az egész országra kiterjeszti tanításait.

Az Egyetem barátai

Hogy az ország élete és az egyetem munkája között egy ilyen kontaktus teremtsenek meg és visszhangot adjanak azoknak az embereknek, akik az egyetemmel dolgoznak, megteremtették az „Egyetem barátainak társaságát”, mely körül az ország legjobb erői csoportosulnak. Bialik egyik legelkessebb és legodaadóbb vezetője a társaságnak, melynek munkájába bevonták a tudósokat, írókat, sőt a munkásságot is. A társaság most kezdte meg első nagy művét Tel-Avivban, ahol megnyitotta az egyetemi kurzusokat.

Ez a kurzus tudományos előadásokból és szemináriumokból áll, melyeket a jeruzsálemi egyetem tanárai tartanak, kik ebből a célból direkt leutaznak Tel-Avivba. A tanterv a természettudományok, a judaika, a zsidó és általános történelem különböző ágait foglalja magában. Kezdetnek ez a program igen gazdag, komoly és alapos. Természetes, hogy az ilyen kurzusokba nem lehet azonnal bekapcsolni az összes szakokat. Egy nagy hiány azonban máris látható. Hiányzik a legfontosabb tudományos ág, a nemzetgazdaság és a gazdaságtan és ezzel kapcsolatosan a kolonizációs történelem. Ez a hiány az egyetem fakultásainak jelenlegi helyzetére vezethető vissza. Az egyetemen ugyan is még mindig hiányzik a gazdasági fakultás, Palesztinának rendkívül nagy szüksége van ennek a tudománynak ágnak kifejlesztésére és különösen hiányzik ez egy olyan egyetemi kurzusnak, mint amelyet Tel-Avivban inaguráltak. Az illetékesek remélik is, hogy ezt a hézagot rövidesen pótolni fogják.

Hogy mily nagy szükségletet elégítenek ki ezek a tudományos kurzusok, azt legjobban bizonyítja az a hatalmas érdeklődés és részvétel, amely az első előadásokat kísérte. Alighogy megjelent a lapokban a kurzusok tanterve, nyomban három száz hallgató jelentkezett le. Különböző foglalkozású emberek, tanítók, munkások, tudósok, különbözőkorú férfiak, asszonyok. A kurzusok folyamán fog majd kiderülni, hogy e nagyszámú hallgatóság köréből ki fognak-e alakulni komoly tudományos munkára képes csoportok. Ez nagy jelentőséggel bír a jövőre nézve. A kurzusok alapfoglata az egyetem felvirágoztatása nemcsak Tel-Avivban, hanem az egész országban. Az egyetem lesz a központ, amely az egész országra forja árasztani a tudományos munka sugarait és nemcsak diákok kiképzésére és nemcsak a fakultások kutató munkájára fog

szorítkozni, hanem széleskörű nevelőmunkát fog végezni a nép körében is.

A megnyitó

A telavivi egyetemi kurzusok megnyitóját rendkívül impozáns volt. A zsidó kulturális közösség nagy ünnepe volt ez az est, mely felfrissítőleg és megnyugtatólag hatott a mai idők bábeli zűrzavarában és maga tiszta héber nyelvével és tiszta héber kulturájával. Érezük a lábunk alatt a saját értékeink által teremtett szilárd alapot, melynek talpazatán állva, a biztonság érzetével nézhetünk át más kultúrák, más kulturális világába is.

Diákélet Jeruzsálemben

Es most röviden, a mi diákéletünk Jeruzsálemben. Mi, diákok magunk kell, hogy megkérdezzük a tanulmányainkhoz szükséges összegeket. Ennek meg van a maga előnye. Senki sem élheti bele magát abba a gondolatba, hogy a munka után megkerüléseivel is részese lehet a zsidó életnek. Így lesz itt a kényszerűség, a nevelés. Mi magunk keressük meg kenyérünket, fizikai munkát végzünk. hiszen sok diák vett részt az egyetem új intézményének építésében is, ezenkívül tanítók is vagyunk és órákat adunk a fiatalabb generációnak és elvágunk minden munkát, amihez hozzájutunk tanulmányaink mellett. Hogy az életet megkönnyítsük a magunk számára, többen lakunk egy szobában. Ebben az évben történt meg az első kísérlet egy nagyobb, közös lakás, vagyis otthon létesítésére. Több, mint tíz diák kibérelt egy emeletet, ahol a lakások mellett egy nagy termet is találtunk, mely különböző diákrendezvényekre is alkalmas. Diáklányok főznek és végzik a házimunkát. Mi reméljük, hogy ez az első kísérlet a diákközösségek

megteremtésére sikerülni fog. Mert ez nemcsak az élet fenntartásának olcsóbbodását jelenti, hanem a barátság és a testvériség kimélyítésének útját is egyengeti.

A diákság szervezése

A diákok a Hisztadruth Hasztudentimbe (diákervezet) tömörülnek. Ennek a szervezetnek a főfeladata a diákok professzionális és technikai ügyeinek intézése. Mennája is van, ahol igen olcsón kintinó ellátást kapnak a diákok. A Hisztadruth Hasztudentim igyekszik munkahelyeket szerezni az egyetemi hallgatóknak, segítségével van minden diáknak és közvetít az egyetemi ifjúság és tanári kar között. Ezenkívül állandó összeköttetést tart fenn a külföldi zsidó diáksággal és kedvezményeket szerez az egyetemi ifjúságnak a színházaknál és mozikonál. Ha az anyagi eszközök meg lesznek, úgy rövidesen felépítünk egy nagy diákhóthont, melynek alapkövét már leraktuk a Skopus hegyen, az egyetem épülete mellett.

A diákság kulturális munkája és a nyilvánossággal való kapcsolata az egyes pártok diákcsoportjaiban nyilvánul meg. Ezekben a csoportokban rendszeres előadások folynak és kirándulásokat is rendeznek. A közösségi nevelésnek egy másik eszköze a Nesef, ami a diákság kedélyes összejöveteleinek egyik ünnepélyes formája. Mindenki megmutatja itt művészi készségeit és különösen igyekeznek egymást megismerni. A közös zsidó dal, a horrah, mind közös életmegnyilatkozások. A revizionista csoport, mely kevés diákokat foglal magában, az egyetemet és a diákságot a maga szellemében akarja nevelni. Ők is rendeznek ünnepélyeket és társas utazásokat. Létezik egy vallásos csoport is, amely a Tóra szellemében akarja irányítani az egyetemet és az ország életét.

Ebben a szemeszterben megalakult a diákkórus, mely a zeneművészetet propagálja a diákság körében. Rövidesen megalakul a diákzenekar is. Ezenkívül tornacsapatot rendeznek a diákok a testnevelés ápolására.

Hogyan kerültek a franciaországi vasúti katasztrófa halottainak ékszerai Ungvárra?

Egy Amerikából visszaléző nő áll a titokzatos ügy központjában

Ungvár, január 20. Tegnap beállított az egyik munkács órásmesterhez egy sze gyénesen öltözött férfi és 14 darab hatalmas briliáns, valamint egy 16 karátos smaragd karkötőórát kínált megvételre. Az órák gyanusnak találta a dolgot, rend őrt hívott, aki a drágakövekkel jelentkező férfit letartóztatta. Kihallgatásakor elmondta, hogy az ékszereket egy Stess Mária nevű nőtől kapta értékesítés végett. A nőt szintén letartóztatták.

Sess Mária szenzációs vallomást tett. Elmondta, hogy az órákat és briliáns köveket a lagnyi borzalmas vasúti katasz-

trófa alkalmával az áldozatok mellett találta.

A leány Amerikából tért haza és utközben kiszállt a katasztrófa színhelyén, ahol meglátta és magához vette a drágaköveket.

A különös vallomást megerősíteni látszik az, hogy a karkötő órán véreseppek fedezték fel, továbbá, hogy az óra pontosan abban a pillanatban állott meg, amikor a szerencsétlenség történt.

Stess Máriaét egyébként őrizetben tartják és a vizsgálatot tovább folytatják ellene.

Egy hitlerista vezér éles kirohanása a Hohenzollernek ellen

„Ki kell kérnünk magunknak, hogy a doorni öregur leveleket írjon visszatérésére érdekében”

Berlin, január 20. Nagy feltűnést keltő eszázrelles beszédet tartott esütörtön a Reichsbund-szervezet ünnepi közgyűlésén Görliizer porosz államtanácsos, az új rendszer egyik vezető alakja. A Reichsbund a német birodalom megalapításának 63. évfordulóját ünnepelte és ezt az alkalmat használta fel Görliizer államtanácsos, hogy éles kirohanásokat intézzon a monarchista propaganda ellen. Az államtanácsos a leghatározottabban kijelentette, hogy egyáltalán nem tartja kíváncsnak az exceszárzárnak Németországba való visszatérését.

— Ki kell kérnünk magunknak azt is — mondotta Görliizer szószerint, — hogy a doorni öregur levelet írjon, amelyben azt kéri: dolgozzanak annak érdekében, hogy visszatérhessen Németországba és újból megismertesse a német néppel a monarchia áldásait. Azokat a férfiakat, akik vállalkoznak az ilyen kísérletek támogatására, ugyanolyan elbánásban fog

juk részesíteni, mint azokat, akik azt hiszik, hogy Moszkva érdekében kell propagandát csinálni. A monarchista propaganda még veszedelmesebb, mint a kommunista, mert az intellektueket akarja megnyerni és el akar tőlünk ragadni olyan embereket, akiknek a közreműködése értékes lenne számunkra. Nekünk nemzeti szocialistáknak mindegy ugyan az államforma, azt azonban nem ajánljuk senkinek, hogy ostoba viccekkel zavaráj munkánkat.

Görliizer beszédét az egész német sajtó teljes terjedelmében közli, anélkül, azonban, hogy állást foglalna vele szemben.

Rettenetes Adolf, Salamon László tragikumikus éposza. Ára 20 le! Kapható az Uj Kelet könyvcsatláiban az összeg és portókölttség beklüldésével vagy utánvétellel.

Egy Németországból elmenekült nemzeti szocialista a hitlerizmus közeli összeomlását jósolja

Az óriási terror sem tud gátat vetni az elégedetlenség áradatának. Nagy az idegesség Hitler táborában a megbízhatatlan elemek miatt

Párizs, január 20. Alábbi cikket egy, a Saar-vidékre menekült, vezető pozícióban állott nemzeti szocialista férfi írta, aki egyébként tizenkét év óta állott a népmozgalom szolgálatában. Minthogy már a hitleri uralom elején kritikával illette a rendszert és a különböző fenyegetések kitalálásba helyezése ellenére sem volt hajlandó meggyőződését titkolni, ez a magatartása besorolta őt egy koncentrációs táborba. A nácivezér a napokban került szabadlábra és elmenekült Németországból, amelynek mai vezetése az ő közreműködésével jött létre. A nácivezér, aki érthető okokból nevét titkolja, érdekes cikket írt a hitlerizmus belső válságáról.

Két front

„Meg kell mindenképp állapítani — írja —, hogy a mai német közélet két frontot ismer: a hitleri és a bolsevik frontot. A bolsevik program, ami végrehajtását, megvalósítását illeti még Oroszországban is bizonytalan. Évekig kellene Oroszországban élni, hogy az ember megítélhesse: valóban életképes-e ez a rendszer és valóban szolgálja-e a szocialista együttélést. A hitleri frontot azonban meg tudom ítélni. A „Führer“ beszédeiben és a terror útján rendelkezése bocsátott sajtóban nagy lelkesedéssel és elcséretetlennel „rendi újjáépítésről“ beszél. Egyelőre még vannak nagy tömegek, amelyek ujjonganak minden újításért, de bizonyos, hogy ha a tömegek csalódni fognak és ennek be kell következnie, akkor jön a bolsevizmus és be fogja mutatni számílatát.

Egyre zsarolnak

A terror természetrajzához tartozik, hogy csak az első időben fokozódhatik. Minél távolabb esik a hatalom átvételétől, annál inkább el kell lanyhulnia. Németországban azonban a terror fokozódik. Ha két ember találkozik egymással, aki nem elfogult a náciizmussal szemben, több körülmény, nincsen valaki mögötte és akkor halkan beszélget egymással a közállapotokról. Ha a második birodalomból átvett rendőrségi és bírósági emberek előtt panaszkodik valaki, akkor ilyen válaszokat hallhat: „Csönd legyen! Türelem, hiszen ti akartátok így!“

A kereskedő ilyeneket mond: „A külföld nem rendel Németországtól, a fogyasztás minimálisra csökkent, egy két év és vége a híres német kereskedelemnek. Anyit azonban ki kell izadjunk, hogy a hírei zsarolják ellásuk!“

Ezer címen támadják meg a kereskedő egy-két év helyett már most legyenek egy-két év helyett már most legyenek kénytelenek lezárni boltjaikat.

Majd tavaszkor!

A munkástömegek sokkal drágábban fizetik meg az élelmiszerárakat, mint azelőtt és kis jövedelmüket kénytelenek megosztani a nemzeti munkaszervezés céljaival. Ezenfelül természetesen adniok kell munkanélküli hozzátartozóiknak, akik szabadon járnak és azoknak is, akik a koncentrációs táborokban sanyolódnek. E tömegekben az elégedetlenség olyan nagy, hogy a belátásos nemzeti szocialisták is kétségbeesve gondolnak azokra az eseményekre, amikre Németország elcsúszhat, „Majd tavaszkor!“ Ez a szállóige ma a német munkások ajkán.

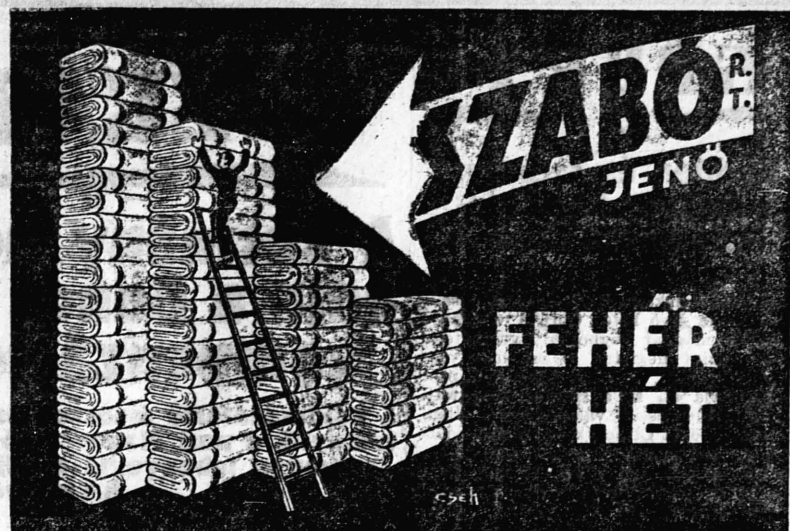
A hatalom átvétele óta a középmezőny, továbbá a középmezőnytől függő polgárság és az ugynevezett „jobb munkásság“, akik az SA csapatokat képezik, ugyszólván napról napra radikálizálódnak — bolsevik irányba. Egyelőre várakozó helyzetben vannak várják, hogy gazdasági ieren mit tud érdeklükben a kormány cselekedni. Azt mondják: Hitler és a német nép között egy iratlan, de nagyon is érezhető szerződés van érvényben, amely szerint Hitler igényt tarthat az államhatalomra, de kötelezettségei is vannak. Az, hogy teremtse meg a harmadik szocialista birodalmat.

Lanyhul a lelkesedés

Ezt a követelést különösen az SA csapatok egykor szocialista elemei hangoztatják: elemek akik szakszervezeti iskolázottság felett rendelkeznek, van kritikai érzékük és megfontoltan ítélik meg, jól tudják ők, hogy a hangulatot nem-

csak az változtatná meg a mai rendszer ellen, ha egy-egy SA-csapat fellázadna és ilyen módon adna kifejezést tiltakozásának. Erre nincsen semmi szükség abban a esetben, ha a hitleri csapatok megcsalva érzik magukat és közömbösségükkel dokumentálják csalódásukat. Ha a tömegek ide el fognak jutni, akkor nyitva áll az út a bolsevizálás felé. A koncentrációs táborokban már mutatkoznak is ennek a jelei. A SA-formációkhoz tartozó legénység nem sokat törődik sem azzal, hogy az internáltak a nemzeti szocialista tanokból lelkiismeretes oktatást kapjanak, sem azzal, ha a táborokból elszökdösnek. Belátják, hogy ezek az emberek még sem bűnözők, hanem szegény ördögök, mint ők maguk, akik valamikor velük együtt egy cél felé törekedtek.

A paraszt is elfordul. A hitleri tábor közönyösítésének egyik eszköze még annak a propagandának a hatása, amit azelőtt a kommunisták fejtettek ki. A kommunisták ugyanis folyton az propagálták, hogy a fasizmus nem egyéb, mint erőszak és a hazugság hatalma. Ezt nehéz kivenni az emberek fejéből. Ma már a parasztság is, amely távol állott a nemzetközi propagandától, erősen reutráls a mai rendszerrel szemben. Nekik egyelőre csak nagy ígéretekkel adtak és pedig olyanokat, amelyeket csak az első időben tartottak be. Az élelmiszerek megdrágultak és az adókat felemelték. Az árak ugyan megmaradtak, de olyan adók mellett, hogy a paraszt viszkivánja a „régi jó időket“. Mindezekhez hozzájárul még egy másik momentum is. A német munkásságnak hatalmas tömegei azért nem akartak együttmenni a kommunistákkal, mert félték és und-

1 MTR. MOSOTT VASZON 12 Lei	1 MTR. FEHÉRNEMÜ VASZON 22 Lei	1 MTR. 1-a MADAPOLÁN 36 Lei	1 MTR. PAPLANLEPEDŐ VASZON 73 Lei
1 MTR. REKLÁM VASZON 17 Lei	1 MTR. ÁGYNEMÜVASZON 29 Lei	1 MTR. ALSÓLEPEDŐ VASZON 55 Lei	1 DRB. ABROSZ 6 SZALVETA 155 Lei

rodtak harci metódusaiktól. Nem voltak hajlandók semmiféle brutalitásba és terrorba résztvenni. Most azonban, hogy a német fasizmusban olyan brutalitást tapasztaltak, amely pártját ritkítja, most hogy látják ennek a durvaságnak rendszeres kiépítését, máris szimpatikusabb előttük a bolsevizmus, amelyet ők gyakorlatban nem ismernek.

Idegesség minden vonalon

A bolsevizmus külsőleg nem látható,

nem ismerhető fel, de feltétlenül érezhető azoknak a tömegeknek a gondolkodásában, amelyek egykor akár a munkások pártjaiban, akár a polgárokban voltak tömörülve. Ezt Hitlerék jól tudják és ezért van az idegesség a pártban, a „megbízhatatlan“ elemek miatt. A Sturmabteilung vezetőit egyre-másra kiserélik és a hitleri uralom óta a spicli-rendszer még soha olyan erősen nem volt kiépítve, mint most.

A második számú interimár-bizottságot megerősítette a kormány Targu-Muresen

Az első számú viselő interimárok a kormánynál interveniálnak a törvénytelennek tartott kinevezés ellen

Tg.-Mures, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Abban a furcsa harcban, amely két, gyors egymásutánban kinevezett városi tanács között folyik Tg.-Muresen, a második számú tanács maradt a győztes. Ma délelőtt tizenegy órakor a második számmal ellátott tanács tagjai megjelentek Poruschi Ferenc vármegyei prefektus előtt, aki az új interimárokból kivette az esküt. A kormány ezt az új interimár-bizottságot Cretii Miklós dr. személyes in tervenciójára erősítette meg, aki szombaton érkezett a kinevezéssel Bucurestiből. Az új interimár-bizottságnak alpolgármestere még nincsen, tagjai Hugu Vasile ügyvéd, Boia Ilarin műszerész, Ogliest Alexandru kereskedő és Musa Dumitru. Az eskütelőnél jelen volt Nae Ionescu, a régi interimár-bizottság elnöke is, aki kijelentette, hogy az új kinevezést törvénytelennek tartja. Hangsúlyozta, hogy

ezt a kinevezést nem támogatta a liberális pártnak sem városi, sem megyei szervezete és így kétségtelenül önkényes döntéssel ültették be a város házára ezt az interimár-bizottságot. Kifogásolta Nae Ionescu azt is, hogy az interimár-bizottságba kinevezték Hugu Vasile, aki nem tg.-muresi, hanem a szomszédos Bantul de Câmpie községben lakik és ott bír illetékeséggel. A közigazgatási törvény rendelkezései szerint más városból való polgár nem nevezhető ki és nem választható meg városi tanácsossá. Nae Ionescu kijelentette, hogy felelős helyen fognak interveniálni a kinevezés megsemmisítése ellen.

Igy a harenak még nincsen vége, mert Nae Ionescu rövidesen Bucurestibe utazik, hogy a második kinevezést visszavonassa.

Megegyezés előtt létre Anglia és Franciaország között a Saar-kérdésben

Vita a leszerelési főbizottság elhalasztása időpontjának kérdésében

Genf, január 20. Általános izgalommal várták tegnap a tanácsülést, amelyen a Saar-kérdés került volna napirendre, de a tanács mégsem tárgyalta az ügyet, hanem elhalasztották. Jölni-formált helyen úgy hírlik, hogy az elmentéket még nem sikerült elosztatni. Az angolok és az olaszok nem tartják helyesnek a nyilvános vitát, míg a franciák nyílt ülesen támadást ohajtanak intézni a németek ellen a Saar-vidéken folytatott izgatásért.

Ugyancsak a tegnapi nap folyamán Henderson, Benes, Politis és Avenol

megbeszélésre ületek össze, amelyen megvitaták a január 21-re összehívott főbizottsági ülés elhalasztásának ügyét. Még nem hoztak döntést abban a tekintetben, hogy az elhalasztás február végéig vagy husvét utáni időpontig történjék-e. A Journal des Nation, a Népszövetség sajtóorgánuma helyteleníti az elnapolást.

Tegnap Maximos görög külügyminiszter is megérkezett Genfbe s nyomban tárgyalásba kezdett Titulescuval. Saarbrücken január 20. Az ugynevezett Saar Szabad Front és a Landsrat

szocialista tagozata a Népszövetség tanácsához fordultak közös beadvánnyal, amelyben egy egész sereg olyan esetet sorolnak fel, amely — mondják — bizonyítja a Saar vidék lakosságával szemben kifejtett horogkeresztes terort és eszközeit: az erőszakot és bojkottot. „Ez a nyomás — vonják le az alálrok a végső következtetést — valóban megsemmisíti a véleménynek és szavazatnak minden szabadságát és iluzóriussá teszi a népszavazást. Reméljük, hogy a népszavazást csak abban a pillanatban engedik meg, amikor a szavazás függetlenségét és szabadságát biztosítani tudják.“

Párizs, január 20. A Matin legújabb jelentése szerint megegyezés jött létre Anglia és Franciaország között a Saar kérdésben. Honorálni fogják azt az angol kívánságot, hogy Knox, a saarvidéki kormánybizottság angol származású elnöke ne intézzon nyilvános támadást a Saar-vidéken folytatott nemzeti szocialista agitáció ügyében, mert ez hátrányosan befolyásolhatná a későbbi leszerelési kilátásokat. Angliát a Saar-kérdés nem érdekli, de annál fokozottabban a leszerelés problémája.

1712 hasábos új lexikon. A Genius egy-kötetes új lexikon a könyvtárak csodája. A legújabb adatokkal kibővített hatalmas kötet 1712 hasáb, 800 kép, 32 mű-melléklet, remek nyersvázonkötésben, az összes emberi ismeretek tárháza. Az új Genius Lexikon most 108 lej. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és tartókölttség beküldésével vagy utánvétel.

Minden nő az ELLA kozmetikai intézetbe jár,

ahol szépség és bőr-ápolást, valamint általános és helyi test-fogyasztást a legújabb módszerekkel végeznek. Mérsékelt árak, Olcsó bérlet-rendszer. Cluj, Calea Regele Ferdinand 11. I. emelet, Gólya áruház palotájában.

SPORT

Kedden és szerdán
a magyar jégchokki-
válogatott Clujon

Cluj, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Szenzációs érdekességű sportesemény szin helye lesz a jövő héten Cluj. A világba-jnokjelölt magyar jégchokki válogatott, mely — mint megírtuk — ma, mint magyar válogatott, holnap, mint Budapest válogatottja áll ki a román válogatott, illetve Bucuresti válogatottja ellen, visszafelé jövet Clujon két mérkőzést játszik. Az első mérkőzés kedden este 8 órakor lesz a KKE pályán, a második szerdán (munkaszüneti estén és hogy mindenki megnézhesse) délután 3 órakor a sétatéri nagypályán lesz.

A magyar jégchokkiválogatott ellenfele valószínűleg mindkét nap Cluj válogatott csapata lesz. A magyar jégchokkizók cluji mérkőzése a legfinomabb sporteseményként jelentik, biztos tehát, hogy a megillető érdeklődés sem marad el.

Kettős attrakció Clujon
a vasárnap sportján

Cluj, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Kettős sportakció jutott ma Erdély fővárosának. Dél előtt 9 órai kezdettel a sétatéri jégpályán kezdett veszi Románia 1934. évi gyorskorcsolyás bajnoksági versenye, melynek érdekessége a bajnokságon kívül még az is, hogy a versenyeitől több rekordjavítást várnak. Este 8 órai kezdettel jelmezversenypályá fejezi be a jég sport nevezetes napját.

Nem kisebb érdeklődésre tarthat számot a KKASE nagyszabású tornánnapja, mely délelőtt fél 11-kor kezdődik a Magyar Színházban. A demonstratív versenyen részt vesz a resitai UDR tornász-gárdája, valamint a bistrítai református leányosztály tornászcsapata is.

Párizs-Budapest labdarugó
mérkőzés

A magyar profiválogatott ma mint Budapest válogatottja Párizsban játszik a város válogatottja ellen. A magyarok felállása nem ismeretes, amiből arra lehet következtetni, hogy a frankfurti vereség után az összeállítási komoly problémát kényszerít.

Egyébként a magyar válogatott Párizsból Hollandiába, Rotterdamba utazik, ahol január 24-én Hollandia szövetségi válogatottja ellen mérkőzik.

Olvasás miatt kétséges az innsbrucki műkorcsolyázó európa-bajnoksági versenyek megtartása

Bécsből jelentik: Innsbruckban olvasás miatt nem lehet megtartani a műkorcsolyázó Európa-bajnokságot. Ha az időjárás nem változik, a verseny színhelyét átteszik a magasabban fekvő Seefeldbe.

Kikapott az osztrák jégchokki válogatott. Bécsből jelentik: A tegnapi megtartott Ottawa Samroks-Ausztria válogatott jégchokki mérkőzésen az osztrák legénység 10:0 arányú vereséget szenvedett.

Az Északi Labdarugóliga közgyűlését, melyet múlt vasárnapról ismét elhalasztottak, ma tartják meg délelőtt 11 órai kezdettel a szövetség hivatalos helyiségében, Calea Victoriei 43.

Milánó. A jégchokki világba-jnokj küzdelemben résztvevő nemzetek száma 13-ra emelkedett.

Párizs. A Párizs-Brüsszel tenniszmérkőzés Párizs csapata nyerte 9:2 arányban.

Egyfelvonásos vígjátékok

PURIMRA!!!

Feketeszesz, Gábor ünneplik, Telitalál. Vájak — ne váljak, Szinjáték (csak női szereplők). Purim ebéd.

* Ára jogdíjjal minden darab 150 lej.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályában.

KÖZGAZDASÁG

A kormány hozzájárulását
adja a Banca Nationala új
kompenzációs tervéhez

A kontingentálás megszorítását is kéri a Jegybank. Megszüntetik a pari alapon való kompenzációt és az export-import lebonyolítását teljesen a Banca Nationala hatáskörébe kerül

Bucuresti, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Közölte az Uj Kelet, a Banca Nationala körlevelét, melyben arra kötelezi a cégeket, hogy a külfölddel kötött szerződések másolatait be kell mutatniok a Banca Nationala illetékes fiókjának, mert csak ebben az esetben kaphják meg a kompenzációs engedélyt. Rámutattunk arra, hogy a Banca Nationala nem készítette erre a lépésre. A Banca Nationala ugyanis csak úgy tudja megakadályozni, hogy a kívitt mennyiségek értéke ne kerüljön de vizuzugforgalomba. Rámutattunk arra is, hogy a Banca Nationala intézkedése mennyire bémítológ hat a romániai exportra, melynek számtalan olyan üzletága van (többek között a legfontosabb a gabona is), melyben a kötlevelek nem szokásosak, ellenben a legnagyobb üzleteket régi tradíció szerint telefonon kötik.

Mintán a Banca Nationala fiókjai a rendeletet már január hó 8-ika óta érvénybe is léptették, az export máris súlyos károkat szenvedett. A Banca Nationalának nincsenek olyan szervei, amelyek felértékeln tudnák az exportált áruk ellenében importált áruk értékét s így a kompenzációs üzlet automatikusan megszűnik. A romániai exportörök szövetsége erőlyesen tiltakozott a rendelet ellen és követelte a kormánytól, hogy a Banca Nationalánál közbenjárjon.

A Banca Nationala igazgatósága a kontingentálási bizottság reklamációjára azt a felvilágosítást adta, hogy a kompenzációs üzleteket elvben nem ellenzi, de arra törekszik, hogy a külföldi fizetési eszközök ne kerüljenek el a Jegybank pénztárára. A Banca Nationala igazgatósága ígéretet tett, hogy a kötlevelek bemutatási kötelezettségén enyhíteni fognak, de a pari alapon való kompenzációt nem enged meg. Nem enged meg azt sem, hogy exportált áruval régi tartozásokat egyenlitsenek ki az exportörök. Eddig az volt a gyakorlat, hogy ha valamelyik kereskedő, vagy gyáros külföldi árut hozott be, az importra szánt áru külföldi értékével egyenlő értékű belföldi árut exportált és ennek árával egyenlítették ki a vásárlását. Ebből természetesen az következett, hogy az exportált áru értékéből semmi sem folyhatott be a Banca Nationalához, mert az export révén nyert devizákat felemész-

tette a külföldön eszközölt bevásárlás. A kívitt és behozott áruk ellenértékét természetesen nem lehetett fillérre kiegyenliteni és ha az exportörök követelése maradt, régi tartozások kiegyenlítése címén számolta el. Így még ezeket a devizákat sem szolgáltatotta be a Banca Nationalához.

Ennek az állapotnak a megszüntetését előzolja a Banca Nationala ismeretes lépése, melynek folyamán oda igyekszik hatni, hogy a kereskedelmi miniszter tiltsa be az állítólagos régi tartozásoknak kompenzációs árukkal való kiegyenlítését, következképpen tiltsa meg az 1:1 alapon való kompenzációt is. A jövőben tehát na az exportör kompenzációs alapon viszik ki árut, kénytelen nagyobb értékben exportálni, mint amilyen értékű árut behoz.

Ha a kormány a Banca Nationala kívánságát teljesíti, úgy a kontingentálás gyakorlatilag automatikusan megszűnik, mintán teljesen a Jegybanktól függ, hogy milyen alapon engedi meg az áruk ki és behozatalt. A kormány gazdasági bizottsága a jövő héten ülést tart és megtárgyalja a Jegybank javaslatát. A Banca Nationala megbizottja kijelentette, hogy elvileg nincsen kifogása a Jegybanknak a kompenzációs ügylet ellen, de a Nemzeti Bank valutáris érdekeit mindenképpen biztosítani akarja. Valószínű, hogy a kormány magáévá teszi a jegybank kívánságát.

Ujabb jelentés szerint a Banca Nationala igazgatósági tanácsa memorandumot terjesztett a miniszterelnök elé, mely az általános gazdasági helyzetre, valamint a kontingentálási kérdésekre vonatkozik.

A memorandum rámutat arra, hogy az összeg, melyet az import után ki kell fizetniük túl magas, okvetlenül csökkenésre szorul és ezért javasolja, a luxus-cikkek behozataltának prohibícióját. Összesen 8 milliárd lejnél nem lehet nagyobb a behozott luxus-cikkek értéke. Uj ipari gépeket és illetszereket, mint például pudert, parfümöt egyáltalában ne lehessen behozni az országba, ez az indítvány a Nemzeti Banknak. A javaslatlalt hétéfőn foglalkozik a kormány, amikor a gazdasági tanács ülése lesz.

A kontingentáláson kívül a kompenzációs kérdéseivel is foglalkozik a memoran-

dum, melyre vonatkozólag Dinu Bratianu nyilatkozott a sajtó munkatársainak, kijelentve, hogy a tárgyalások még mindig folynak és két bizottság tanulmányozza azokat a lehetőségeket, melyek igénybe vehetők, hogy a semmitőszék ne avatkozhassék bele a törvényekbe. A törvényjavaslat február 1-ig teljesen elkészül és akkor nyilvánosság elé kerül.

Az Interexim Internationale
Export und Import A. G.
szerepe a kompenzációs
forgalomban

Bucuresti, január 20. (Az Uj Kelet tud.) A román-magyar kompenzációs forgalomban rendkívüli jelentőséggel bír az Interexim Internationale Export und Import A. G., amely Bucuresti, str. Caragiale 8. szám alatt nyitotta meg irodáját. A kompenzációs vállalat működését örömmel vették tudomásul a romániai export és import körök, mert a vállalat nélkülözhetetlen hivatást tölt be a kompenzációs alapon helyezkedett árucseré forgalomban. Az Interexim Internationale Export und Import A. G. a Magyar Román Árucseréforgalmi Korlátolt Felelősségű Társaság testvérvállalata Romániában és hivatalos különböző áruikkal kölcsönös elhelyezési lehetőségeinek kikutatásáért, valamint az átutalási nehézségek áthidalásával tölti be és a legjobb szolgáltatásokat teszi az érdeelt román és magyar cégeknek. M'után Romániában a kontingentálási rendszer egyik alapelve, hogy azoknak az államoknak cikkeire, amelyekkel szemben Románia külkereskedelmi mérlege aktív könnyebben szerezhető be a behozatalt engedély, az említett társaság működése elsőrendű jelentőséggel, mert tudott dolog hogy Románia eddig lényegesen több cikket exportált Magyarországra, mint amennyi az importjának megfelelt. Az Interexim Internationale Export und Import R. T. az engedélyek beszerzése és más adminisztratív téren, továbbá az exportból származó lej értékesítése és az importáruk kifizetéséhez szükséges lej beszerzése tekintetében a legkedvezőbb feltételek mellett áll ügyfeleinek rendelkezésére.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát és derékfájás ellen a természet adta „Ferenc József” keserűviz, na pont a többször bevéve, hathatós segítséget nyújt.

Megegyezés jött létre a font és a dollár viszonyának rendezésére. Párizsból jelentik: Az esti lapok jelentése szerint az amerikai és az angol jegybankok között megegyezés jött létre a font és a dollár viszonyának rendezésére. A font a dollárrögzítés után öt dollárért érne. Amerikában remélik, hogy Franciaországot is csatlakozásra lehet bírni és ebben az esetben a font, dollár, frank viszony a következő arányszámot fejezti ki: 1:5:17. A világtőzsdéken napról napra jobban bíznak abban, hogy a valuták stabilizációját tekintetében rövidesen végleges megállapodások fognak létrejönni. A stabilizációs hírek most spekulációs jellegűek, aminek következtében a fix piacokon hozszmozgások állottak elő. A londoni kormány különben cáfolja azokat a sajtóhíreket, amelyek szerint a megegyezés létrejött volna.

Megnyílt a londoni agrárkonferencia bizottságának ülése. Párizsból jelentik: A londoni agrárkonferencia által alakított bizottság ma a francia földművelésügyi minisztériumban megkezdte ülését. A nemzetközi agrárkonferencia tüzabizottsága a fogyasztás növelésének lehetőségeit, továbbá a másodrendű búzának a fogyasztásra alkalmatlanná tételét tárgyalja és a tárolt készletek csökkentése érdekében igyekszik intézkedéseket életbe léptetni.

Filléres nyelv-
kurzusok

román, francia, német és angol nyelvből. A legkitűnőbb szaktanárok. Kis csoportok. Január 15—május 15-ig. Jelentkezzék a Libro kölcsönkönyvtárban. (Unió u. 6. udvar.)

Ön is
tud oxámolni!

A világítás költségei túlnyomó részét az

áramszámla teszi, ehhez képest az izzólámpa ára elenyésző. A villany minőségű lámpa csak a beszerzésnél olcsóbb,

és áramfogyasztásban azonban annál drágább! Vegye tehát csak a bevált, gazdaságos

TUNGSRAM

L Á M P Á T !

Hatvanöt vádlottja lesz a szinaiai gyilkosság bünperének

Constantinescut, Caranicat és Belimacet a legnagyobb titokban szállították át a hadbíróshoz

Bucuresti, január 20. (Az Uj Kelet.) Reggel kilenc órakor még nincs forgalom a Malmajson-kaszárnya körül. Pláne télen, amikor a hajnali fagy hehezen enged fel a szeszélyes klímájú Bucurestiben. Véletlen dolog, hogy pontosan reggel kilenckor és pontosan tegnap reggel kilenckor volt dolgunk arra a helyre, ahol személyesen láthattuk azt a három embert, akire ma az egész ország kíváncsi: Constantinescut, Caranicat és Belimacet, Duca gyilkosait.

A hadbírósg alighanem tudta, hogy mit csinál, amikor titokban tartotta a vádlottak átszállításának időpontját. Tudta, hogyha közli az időpontot, ezer és ezer ember szorongat volna a Malmajson-kaszárnya körül, hogy láthassa a politikai merénylet fanatikus tetteseit. De ezt az időpontot senki sem tudta. Nem akadt olyan szemfüles hadbírósgági riportert Bucurestiben, aki kihalászta volna a hivatali titkok közül, hogy mikor jelenik meg majd a bucaresti poigár lőtt annyira ismert „duba“ a fogoly-szállító kocsai a hadbírósg előtt.

Jön a „duba“

Reggel kilenckor értünk a Malmajson-kaszárnyához és ebben a pillanatban, mint a randevura érkezett volna, lestopolt a kapu előtt a fogolyszállító kocsi, a híres bucaresti „duba“. Mögötte két, csendes méregkrakott teherautó. Egy főhadnagy vezetésével husz jökepi csendőrgyik le a kocsiról és másodpercek alatt szabad szét azokra a helyekre, amelyeket már a megelőző haditerv kijelölt. A kaszárnya gyalogjáróját civil rendőrök sora zárja el, a fogolyszállító kocsi ajtaját két sor csendőrgyik pontosan elzárja sorfalat.

Hamarosan nagy csoport járőrköl bámulja a fogolyszállító kocsit. Mintha a földöl nőt volna ki, ott terem az egyik népszerű bucaresti karikaturista is és szerzője fantasztikus gyorsasággal fájja fel a papírblokk ívét. De a fogolyszállító kocsi mindannyiunk nagy elkeseredésére távozik marad.

A gyilkosok és öreik

Bent a hadbírósgai szobákban szoktatott lázas izgalom. A hadbírák a folyó-stra gyűlnek. Néhány perc múlva megjelenik Pomponiu Victor ezredes, a hadbírósg főügyésze, mögötte Dan Pascu főnagy-hadbíró. Mire a kapuhoz érnek, már kinyitott a fogolyszállító kocsi ajtaja. Három csendőrgyik és a vacaresti börtön egyik öre közrevesz egy láncravert embert és vezeti a kapu felé.

— Hogy hívnak? — kérdezi az ezredes a láncravert embert.

— Doru Belimace — feleli a kérdézet és egy pillanatra megáll, majd leültötte szemben, nehezen lépked örei között a kocsiz láncokban.

Constantinescu Nicolae

A fogolyszállító kocsi ajtajában azonos csoport. A közpén Constantinescu Nicolae sapádtan, szinte elveszve ruhái között, amelyek túlságosan nagyok arra a testre, amely szinte összeroskad a gyilkosság vagy ki tudja, milyen mérhetetlen seher sulya alatt. Ugyanaz a kérdés: a gyilkos megmondja a nevét és ő is megteszi ugyanazt az utat, mint bűntársa: a kaszárnya udvarán végig.

És végül Caramica sötéten, csendesen, valamivel már jobban öltözve és kevésbé szeszélyesen, ugyanazzal a ceremóniával a két katonai ügyész váromlásán keresztül, jó arcúval van, mintha most jött volna hazulról. De Belimace, aki fehér egyruhájának nadrágjára huzta és a kancsából hiányzik a cipőfűző, úgy néz ki, mint egy katonaszökevény. Mindhármán frissen borotválkoztak.

A börtönben

A hadbírósg börtönébe külön-külön egy-egy szobába vezették be őket. A fő ügyész mindegyiknek kijelöli a helyét és rendelkezett ad ki, hogy oda senki be nem lépjen. Ezekben a szobákban a börtönökben szokásos butorzonon kívül egy-egy asztal is van a kihallgatásokra való tekintettel, amelyeket a börtönben fognak összközlölni a nagyobb biztonság miatt.

Az elhelyezés munkája közben a fő ügyész futólag megkérdezte Constantinescut, hogyan követhette el borzalmas tettet.

— Egzaltált pillanat volt — felelte a merénylő.

— Hogyan? Egzaltált pillanat? Hat akkor miért nem volt elég egy golyó? Miért lőtt kétszer?

Ez a kérdés már felelet nélkül marad. A két bűntárs csak annyit mondott, hogy Macedóniában születtek.

Röviddel rá a rendőrség a hadbírósg-hoz szállította át Corneliu Zelea Codreanu feleségét és Ecaterina Silion egyetemi hallgatót, Constantinescut barát-nőjét. Őket egy szobában helyezte el a hadbírósg.

Honnan vette Constantinescu a revolvert?

Néhány óra múlva egyenként a katonai ügyész elé vezetik a merénylőket. Elsőnek

Constantinescut faggatja a kereszkérdések özönével az ügyész. Százszor is megkérdezi a gyilkostól, hogy honnan vette a revolvert, Constantinescut pedig százszor is azt feleli, hogy Cetatea Albában kapta egy barátjától. Végül az ügyész úgy határozott, hogy megidézi azt a cetateai lakost, akire Constantinescu hivatkozott. A katonai ügyészség a vádlottak rövid kihallgatása után a megkezdte a merénylők elleni vádirat megszüvegezését. A három főtettesen kívül 62 letartóztatott vasgárdistát állítanak ebben a perben hadbírósg elé. A többi vasgárdisták ügyét elkülönítik a merénylő perétől. (c. 1)

Az olasz-osztrák árucserét, a fa-export és a trieszti szabad kikötő ügyét vitatták meg Dollfuss és Suvich Bécsben

Ujabb náci tüntetések voltak Bécsben és Ausztriában

Bécs, január 20. A Suvich és Dollfuss között folytatott tárgyalások során megvitatták a két ország árucseréje további fokozásának lehetőségét. A faexport ügyének hosszabb időt szenteltek. A trieszti szabad kikötőről is szó esett a tárgyalások során.

A tárgyalások lezajlása után Suvich este résztvett a Száz nap című darab burgszínházi előadásán. A színházat kordon vette körül a nemzeti szocialista tüntetésekkal itt nem tudtak zavart keltetni, de a Szabadság-téren és a Fogadalmi templom előtt hangos tüntetések voltak. A főmeg a Horst Wessell indult énekelte szidta a Dollfuss kormányt. A karhatalom gummitörökkel verte szét a tömeget. A tegnapi nap folyamán Bécsben kétezer letartóztatást eszközöltek. Az összeütközések során mintegy huszan kerültek sebesülésekké kórházba.

Az olasz külügyi államtitkár a színi előadást megelőzően hosszabb megbeszélést folytatott Starhenberg herceggel.

Egyidejű bécsi jelentés szerint a stájerországi Krieglachban nemzeti szocialista csoportok elárasztották a pályaudvari síneket s lefeküdtek a sínekre is, hogy ezáltal megakadályozzák egy nemzeti szocialista Wollersdorfból való kikötését. A karhatalom eltávolította a sínekről a nemzeti szocialistákat s többek közülük őrzetbe veti.

Egyidejűleg az innsbrucki egyetem főépületében több papírpétárda explóziója után a nemzeti szocialista diákok a Horst Wessell dalt énekeltek. Ki vonultatták a karhatalmat s több letartóztatást eszközöltek.

Egy öngyilkos állami tisztviselő hátrahagyott leveleiben közönséges banditának nevezi Bocu Severt

A tisztviselő és fiúve is Bocu Sever miatt követett el öngyilkosságot. Leleplezéseket ígérnek az öngyilkos levelei a volt tartományi igazgató ellen

Timisoara, január 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Banát politikai körében nagy feltűnést keltett dr. Traian Boleanta állami tisztviselő öngyilkossága. Boleanta öccse dr. Valeriu Boleantának, Timis megye volt nemzeti pártbiztos prefektusának, aki két évvel ezelőtt szintén öngyilkos lett. Amikor a volt prefektus öngyilkosságot követett el, a Banátban nyíltan beszéltek róla, hogy a banáti tartományi igazgatóságnál elkövetett sikkasztások leleplezése miatt történt a végzetes esemény, amellyel Boleanta Bocu Sever egykori tartományi miniszter akarta megmenteni az ellene indított súlyos vizsgálattól.

A volt prefektus öccsének öngyilkosságát is kapcsolatba hozzák Bocu Sever viselt dolgaival, amelyekről rejtőzgetett beszéltek és írtak annak idején Traian Boleanta néhány levelet hagyott hátra, melyekben súlyosan kompromittáló dolgokat állít az egykori miniszterrel. Egy levelet dr. Severa Valeriu főügyészhez, egyet Bocu Severhoz intézett, de a két levél másolatát egy magánszemélynél letétbe helyezte. Ez a magánszemély nyilvánosságra hozza mind a kettőt.

„Mi késztetett erre a lépésre? Bocu Sever és Baran Coriolan volt prefektus aljas perfidiaja. Bátyám, jó atvám és az én átkaim megfogják majd Bocu

Severt A Mindenható Isten fogja megbüntetni.“

Bocu Severhez ilyeneket ír Boleanta:

„Miniszter ur, én még október 23-án levelet írtam önnek, amelyet nem látott meg. Nem csodálkozom ezen az eljárásom. Nem felelt ön szerencsétlen fiúvéremnek sem aki, hogy önt megmentse, feladta az életét. Én sem vártam többet. De ön elfelejté, hogy egyszer számon kéri öntől mindazt a sok gazságot, amelyet az életében elkövetett, ott, ahol nem fog segíteni a protektorai sem politikus barátai támogatása. Megsemmisítette fiúremet és szerencsétlenné tette egész családomat mindörökké. Megrövidítette szegény atvám életét, aki a fájdalomtól és szenvedéstől megtörve, korábban ment a sírba. Most örvendhet és boldog lehet a sikere fölött: enyem is a halálba kergetett.“

De nem halok meg némán, mint Valeriu. Én bizonyítékokat hagyok magam után, az ön aljasságát bizonyítani kívánom a főügyész, a lapok, Vaida és Maniu urak előtt. Hátrahagyom fiúvérem leveleit, amelyeket ön hozt intézett, hadd lássa a világ, hogy ön milyen közönséges bandita.“

Használ hangnemben van tarva az öngyilkos más hátrahagyott levele is. Es alighanem érdekes folytatása lesz ennek a különös öngyilkosságnak

A PUDER

befedi az arcot, eltakarja a hibákat, ugyan de az arc bõr frissességét, az elvesztett szépséget csak

a szervezeti belső tisztasága

adja vissza!

A rendetlen vagy elégtelen széklet a női szépség legnagyobb ellensége. Nincs annyi puder és arckenőcs, amennyi befedhetné a hibákat, amelyeket a szervezetben levő mérgező anyagok okoznak.

Rendes és tökéletes széklet elérésére vegyen lefekvés előtt két szem draget.

Artin nem okoz fájdalmat, sem zavarárokat.

Artin nem szoktatja hozzá a szervezetet, hogy csakis hashajtóval működjék.

ÁRA LEI 20.- 33.- 88.-

ARTIN

Szépség és egészség ARTIN révén.

Dr. Wander Rt. készítménye

Lengyelország vezető politikai az aktív Palesztinamunkában

Varsó, január 20. Mint ismeretes, Nahum Szokolov, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke hosszabb ideje Lengyelországban tartózkodik. Szokolov látogatása a lengyelországi Pro Palestina komitee megalakításával áll szoros összefüggésben. A Cionista Világszervezet elnöke néhány héttel ezelőtt meglátogatta Moscovsky professzort, a lengyel köztársasági elnököt, akivel hosszas megbeszélést folytatott a Pro Palestina ügyében és az elnök legmesszebbmenő támogatásáról biztosította Szokolovot abban a törekvésben, mely Lengyelország vezető politikusaiknak és közéleti előkelőségeinek Pro Palestina komiteeába való tömörítésére irányul. Szokolov beható tárgyalásokat folytatott ebben a kérdésben Beck külügyminiszterrel és a politikai és társadalmi élet vezetőegyéniségeivel.

Ezeknek a tárgyalásoknak eredményeként tegnap délután zajlott le a lengyel szenátus ülésében a Pro Palestina komitee alakulási gyűlése. A gyűlést Raczkiewicz, a lengyel szenátus elnöke nyitotta meg, majd dr. Nahum Szokolov tartott nagyszabású exposé-t a Pro Palestina céljáról és a Zsidó Nemzeti Otthonról. A gyűlésen a lengyelországi politikai, diplomáciai, tudományos és társadalmi élet előkelő ségei vettek részt. A Pro Palestina komitee megalakulásának proklamálása után Zdzislaw Lubomirski herceg vette át az elnökséget. Az elnöki asztalnál foglalt még helyet Zaleski gróf, volt lengyel külügyminiszter és dr. Nahum Szokolov. Többek felszólalása után Lubomirski herceget választották meg a komitee elnökévé.

Zilahy Lajos: Valamit visz a víz, Uj Zilahy propagandakötet, 57 lej egészvászonban. Kapható az Uj Kelet könyvtárában az összeg és portóköltség előzetes beküldésével vagy utánvétellel.

HIDETES AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Dr. Gelber újra Erdélyben

Gelber professzor, a kiváló történettudós és író a Keren Hajjeszód kampány bevezetésére Erdélybe érkezett

Timisoara, január 20. Újból eljött hozzánk dr. Gelber, az erdélyi zsidóság régi ismerőse. Már harmadik éve járja az erdélyi városokat, megerősítve, nehézség munkában, a Keren Hajjeszód akciót vezetni s gyűjteni az országépítés javára. Nem túlság, ha azt állítjuk, hogy a cionista mozgalom emissziáriusai közül kevés munkatársat zártunk annyira szívünkbe, mint dr. Gelbert. A cionistát, a tudóst és az embert, a munkás hétköznapi megértő barátját. Amikor egy reggeltől estig tartó megfeszített munkálkodás után a tisztviselő pontosságával napi statisztikát, jelentést készít az elvégzett látogatásokról, kellemes és kevésbé kellemes impressziókról, összegszerűen a portot ad, egy percre megpihen s aztán, előkerül a tudós. Az a propagandista, aki egy ilyen mozgalomban iskolapédáját tudja adni a felvilágosító oktató munkának. Dr. Gelber, ha kell a napi munka után meg nem pihevve hangulatos, gyűjtő propaganda beszédet mond, de legtöbbször és ez az ő igazi terénuma, tudományos propagandát végez. Legyen az történelem, vagy irodalom, tollvezetése s előadása mindenkor alapos, az exakt ismeretek tárháza s egy percig sem száraz, fárasztó. A magánember pedig, aki annyit van velünk és oly sok kedves, közvetlen élményt hagyott közöttünk, önmagáról ritkán szól s csak nehezen kaptam tőle néhány adatot saját életéről, pedig bizony érdekli Erdély zsidóságát.

Dr. Gelber pályafutása

Dr. Gelber 1891-ben született s gimnáziumi végzettsége után, amelyhez zsidó nemzeti szellemű családi nevelés járult, a bécsi és berlini egyetemeket látogatta, 1914-ben Bécsben egy zsidó történelmi tárgyú disszertációját doktorált. A mozgalomnak 13 éves gyermekkorra óta aktív tagja, kezdetül fogva számos zsidó tudományos folyóiratnak munkatársa, mint: „Monatschrift zur Geschichte der Juden“, „Zeitschrift für Statistik und Demographie der Juden“, „Jeszkaja Sztarina“, „Ost und West“, „Jewish Quarterly“, „Der Jude“, „Revue des études juives“ etc. Hosszú éveken át értékes tudományos munkásságot fejtett ki a zsidó történelemírás terén, rengeteg új archívális anyagot fedezett fel s dolgozott át. Számos tudományos cikke és értekezésen kívül, eddig héber s német nyelven 14 nagy munkája jelent meg, melyek közül nálunk is ismert: „Vorgeschichte des Zionismus (1695–1845)“, „Keresztények a zsidóság frontján, Die Geschichte der Juden in der Republik Krakau, Die Juden und der polnische Aufstand 1863“. Egy kétkötetes könyve, mely a zsidókérdést a berlini kongresszuson tárgyalja (1878) most van nyomás alatt. Hosszú éveken keresztül nagy zsidó lapoknak munkatársa volt, mint Hajut, Haezefrah, Lemberger Togblatt, Nowe Slowo, Jüdische Rundschau, Wiener Morgenzeitung, Stimme s ezek közül többnek belső szerkesztőségi gárdájához tartozott. Tudományos s újságírói munkássága mellett már harminc esztendőre aktívan dolgozik a mozgalomban, az osztrák cionista szervezetek éveken át volt főtitkára, több kongresszuson, így legutóbb a prágai, pedig mint elnökségi titkár végzett értékes munkát. Ez év őszén a Keren Hajjeszód direktóriumának megbízásából a Mifal Arlosoroff központi bizottságában dolgozott januárig most pedig ugyancsak a direktórium delegátusa Erdélyben a K. H. akció lefolytatásánál.

Gelber dr. előadása a zsidó kérdés megoldásáról

Szerdán este a timisoarai belvárosi hitközségben nagyszámú közönség előtt meetinget rendezett a Jewish Agency, melynek nevében dr. Weiss Arthur a K. H. kuratóriumi elnöke nyitotta meg a gyűlést s üdvözölte az erdélyi zsidóság vendégét, dr. Gelbert, aki „Palesztina a zsidókérdés megoldása“ címen tartott előadást. Bevezetőjében az emancipációval foglalkozott s rámutatott arra, hogy milyen szörnyű csalódást eredményezett az a zsidó sárga az állítólagos egyenjogúsítás, amely semmilyen vonatkozásban sem tudta a zsidókérdést, mely éppen az

emancipáció megindulásával lett nemzetközi problémává, megoldani. Jöttek az egyenjogúsítás ára a nemzeti öntudat és lét feladása volt, még az az áldozat sem eredményezte azt, ami a zsidóság vár, mert a legszörnyűbb kiábrándulást hozta különösen a háború után. A legszörnyűbb és tragikus példája ennek a jelenségnek a német-országi zsidók sorsa s az a folyamat, amely semmilyen vonatkozásban sem győm hamar s könnyen bekövetkezik más európai országban is. A zsidóság szerencsétlen gazdasági elhelyezkedése, mely ma legfőképpen Lengyelországban ülök ki. A romantikus kabbai kísérletektől eltekintve, több kísérlettel próbálkoztak, hogy a zsidókat kolonizálják, de ezek mind kudarcot vallottak bármennyire is szeretnék egyes éppen zsidó rétegek a birod-

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Papilian Victor orvos-tanárt a Román Opera és Nemzeti Színház kormánybiztosává nevezték ki

Pavel Constantin megmarad az Opera igazgatójának

Cluj, január 20. A kultuszminisztérium meglepő és általános helyesléssel fogadott intézkedéssel zárta le azt a harcot, mely a rezsimváltozás óta folyik azért, hogy az Operaház és Nemzeti Színháznál személyi változásokat érszakoljanak ki. A koncesszió tulajdonos Pavel Constantin annak ellenére, hogy a koncessziót a nemzeti parasztpárti kormány alatt kapta meg, művészi munkájával pártállásra való tekintet nélkül meggyőzte arról a társadalmi köröket, hogy opera és színház vezetéséhez nem összekötöttetés, nem politikai hitvallás, hanem csak tehetség kell. Pavel Constantin így megmarad a koncesszió birtokában.

A kormány a Pavel ellen törő hadjáratnak azonban véget vetett azzal, hogy dr. Victor Papilian, cluji orvosprofesszort kormánybiztosává nevezték ki a cluji állami színházakhoz. Papilian professzor sokoldalú tudományos munkássága mellett egyike a román irodalom jelesein, akinek vallási problémákkal foglalkozó érdekes színművét éppen a multikoriában mutatta be a Nemzeti Színház. Papiliannak közeli kapcsolata vannak a művészvilághoz és jóbarátja Pavel Constantin-nak is. Így a kormánybiztos kinevezés minden vonalon a legnagyobb rokonszenvvel találkozott. A város kisebbségi közönsége, mely komoly réteggel adja az operalátogató publikumnak, örömmel veszi tudomásul Papilian kinevezését, akivel a román polgárság egyik haladott gondolkodó és nagykultúrája intellektuálje került a Nemzeti Színházakhoz.

Papilian kinevezésével egyidőben a minisztérium Agarbiceanu esperest, az eddigi kormánybiztos, felmentette állásából. Agarbiceanu, a nemzeti parasztpártba való visszatérése óta volt kormánybiztos a színházaknak.

A Pillangó kisasszony, új szereposztással és vendég szereplővel. A cluji Román Opera szerdán este új szereposztásban és vendég szereplővel mutatja be a Pillangó kisasszonyt. A címszerepét Gabriella Augustin, a bucaresti Opera művésznője énekl, akinek ez parádés szerepe. Pinkerton hadnagy szerepében szintén először mutatkozik be Zhamirovski tenorista, a ki az Operaház kórusában végigment az egész fejlődési skálán, míg komoly szerephez jutott. Zhamirovskihoz nagy reményeket fűz az Opera igazgatósága.

Madách: Ember tragédiája. Propaganda kiadás Zichy Mihály képeivel, 90 lej ezésvászonban. Kapható az Uj Kelet könyvtárában az összeg és portó költség előzetes beküldésével vagy utánvétellel.

sáni eredményeket jó színen feltüntetni, egyedül s kizárólag Palesztinában alakult ki az a típus, amely a zsidó reneszánsz gondolatának sikerét jelelheti. Csak Ereciszraélben kapható lódot egybe az anyafölddel az ifjúság s ezen keresztül termelődött ki a zsidó paraszt. De gazdaságilag is, Palesztina ma a magánvállalkozás szempontjából is biztos és fejlődőképes terület, mely körülményt az elmúlt év statisztikái megdöntetlenül bizonyítják. A diaspórában maradt zsidóság jogi és egzisztenciális biztosítéka csakis egy fejlődő és legalább millió zsidó lelket számláló Palesztina lesz, mely nélkül a jövőnk továbbra is olyan kilátástalan s gyöker nélküli lenne, mint eddig volt.

Rosszul cselekszik még mindig az a zsidó, vagy akár a zsidó közösség, aki túlzott sajtóhíreszteléseknek ül fel, melyek akár az arab viszony tarthatatlan ságát akár a turistaildözéseket pertraktálják és talán így akárvan megta karitani kötelező hozzájárulását az országépítéstől. Palesztina biztonságát kétségbe vonja. S. B.

ROMÁN OPERA MŰSORA:

Vasárnap d. u. 3 órákor: Szép Heléna. Hétfő este 8 órákor: Lakmé.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Fehér apáca, melyen megrendítő film, főszerepekben: Helene Hayes és Clark Gable.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: King Kong, a világ nyolcadik csodája, eddig nem látott izgalmas film, főszerepekben: Fay Wray és Robert Armstrong.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, január 21.

Bucuresti. 19.20: Gramofon. 19.45: Előadás. 20: Operett. Utána hírek.
Budapest. 9.15: Hírek. 11: Egyházi zene. 12.05: Zenekari hangv. 2: Gramofon. 3: A földművelésügyi minisztérium előadása. 4.30: Előadás. 6: Jazz. 6.30: Japán költemények, gramofon illusztrációval. 7: Szász Ilia és Szendy Lajos zongoraművész tráfái. 9.40: Cigányzene. 11: Jazz.
Bécs. 22.05: Rádiózenekar.
Berlin. 22.30: Szórakoztató zene.
Heilsberg. 22: Beethoven zene.
München. 22.15: Boccacio operett.
Varsó. 17.15: Lengyel népdalok.
Milánó. 21: Opera.
Róma. 20.40: Offenbach: Orfeusz az alvilágban c. operája.
Prága. 22.20: Gramofon.
Pozsony. 19.50: Operett.
Belgrád. 16.30: Orosz dalok. 19: Gramofon. 23: Táncezené.

Hétfő, január 22.

Bucuresti. 19.20: Gramofon. 20.45: Görög dalok. 22: Rádiózenekar.
Budapest. 6.45: Torna. 12.05: Zenekari hangv. 5.30: Vonószenye. 6.40: Zenekari hangv. 9.55: Cigányzene. 11.15: Jazz.
Bécs. 19.25: Zenekari hangv.
Breslau. 20.30: Beethoven: G dur románc.
Varsó. 18.15: Katonazene.
Milánó. 20: Gramofon. 22.30: Táncezené.
Róma. 20.40: Könnyű zene.
Prága. 20: Filharmonikus hangv.
Belgrád. 20.40: Rossini: Szervilai borbély c. operája.
Svájci francia adó. 21: Tarka zeneest.

TOLEDO

SZABÓ IMRE legújabb regénye.

A spanyol zsidók visszatérési története. — Egy zsidó tőrőrad hősi élete és halála. — Toledo a spanyol zsidóság fellegvára. Faladorregény a könyvpiacon szenzációja. Jubileumi kiadás. Ára: 100 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvtárába utján. Vidéki képviselők kerestek.

25 Lei

havonta rendben tart
vizét és villanyát
Str. Memorandului

„Controla

APRÓ

HIRDETÉSEK

Egyszeri kölcsönél egy szó 2 lej, vagy gabb bethél 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Állatkeresőknek 30 szavú kedvezmény. Apróhirdetések díja előfizetés. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóhelyeg mellékelve van.

Italszakmában bevezetett ügynökök felveszek fix és jutalékra. Cím a kiadóba.

Suche geprüfte Kinderpflegerin in Jahres zeugnisse Offerte an Adresse L. Issó Marghita, judetul Bihor.

Uri családnál kertes villában kiadó személyes parkettes, nagy világos szobákkal, zongorával, elsőrangú teljes ellátással. olcsón, Julian Pop 21. sz. (Grigorescu negyed), Autobuszmegálló.

Jó álláshoz juthat azon 35–40 éves, urjember, aki feleségül venne kellemes külsejű, intelligens hivatalnoknőt. Kelengyém, butorom van. Levelet „Botos jövő” jellegre a kiadóhivatalba.

Öt évi gyakorlati bíró bankgyakornok (nő) szombat megtartásával állást keres. Megkereséseket „Akárho” jellegre a kiadóba kér.

Erzieherin wird gesucht. Offerte mit bisheriges Lebensbericht an Adresse: Dr. vid Gross Strohhutfabricant Satumare.

Román, magyar, német nyelveket beszélő gépirőnt állást keres, esetleg felnapra is. Cím a kiadóban „Azonnaira”.

Ertesitem az igen tisztelt közönséget, hogy február 10-ig a legolcsóbban beszerezhető nálaں כשר על שולחן olvasott libaszir, libaháj és bőr, valamint legprimább füstölthűst még szebben árban, megrendelhető.

Friedmann Samu Oradea, Str. Cuza Voda 6.

Ügyeljen a cégemre.

Urjón angol, francia, magyar, német nyelvismerttel disztíngált egyéniség házartása vezetését vagy anyahelyettes állást vállal. Cím: Lichtenstein, Lugos Strada Vlasiis 11/7.

Fémöntőde berendezés, megmunkáló gépekkel együtt, sürgősen eladó. Erdélyi Cárámidarilor 22. alatt.

Erdély nagyobb városában levő ecetgyárhoz, mely biztos egzisztenciát nyújt keresek vevőt vagy társat. Ajánlatokat „Ecet” jellegre a kiadóba.

Textilsegédet keresek szombat megtartásával. Ajánlatok: Jakabovits Sándor Lupeni, jud. Hunedoara.

Egyetemi hallgató román és német órákat ad jutányos áron. Mindkét nyelven perfect. Cím a kiadóban.

Kereskedelmi és gimnáziumi érettségivel, perfect román, német, magyar nyelvű hivatalnoknő, gépirásiban, francia nyelvben jártas, szerény igényekkel állást keres fél vagy egész napra. Szíves megkereséseket „Szerény” jellegre kér.

Egyetemi hallgató román, német, magyar nyelvben perfect, francia angol nyelvet is meglehetősen beszéli, iskolás gyermekek korrepetálását vállalja, vizsgákra előkészíti.

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

A WIZO vándorkurzusai

A WIZO összes munkái egy vezetőnek a kezében koncentrálnak, aki azokat szervezi és a felelősséget vállalja. Ezt a vezetőt „Merakés”-nek hívják, ami központosítót jelent. Egy kifejezés, melyet a Wizo zsargon expertjeinek meg kell jegyezniük.

Már évek óta Meeroff asszony irányítja a palesztinai Wizo háztartási tankurzusait, úgy városban, mint falun. Hozzá érkeznek be a különböző kvucák és kibbucok kérvényei egy madrica nodedet — vándortanítónőért — ő beszél meg az instruktorkokkal, kik saját nos igen kis számban vannak, az elvégzendő munkát és munkájukat a lehető legjobban egyeztetni össze; meglátogatja a lakásokat és a telepítvényeket, hol valami székségesseggé mutatkozik. Tel-Avivban október végén kezdődött meg a főző és varrókurzusok. Két kurzust tartanak a Wizo klub helyiségében a legkedvezőtlenebb körülmények között. A kicsi irodahelyiségekbe — ahol különben a vezető titkárnő dolgozik — hetenként négy délután kb. 20 asszony tud be a hosszú asztal köré, amelyen két petróleumfűző és a kurzusvezető, valamint asszisztensnője fűrge ujjakkal dolgoznak az ételek elkészítésén. A kurzus látogatói nagyrészt új bevándorlók, akik boldogok, hogy a kurzuson mindjárt héberül is tanulhatnak.

Még a szegény baraknegyedekben is, a Schechunat Makkabi a jaffai uton, Schch. Trumpeldor a meghosszabbított Karmel uton és Schch. Seve Schaanan a Beth Olim közelében, ahol sok szegény új bevándorló telepedett le, testén kint háztartási kurzusokat tartanak a tanácsra és tanulásra szoruló asszonyok legnagyobb örömeire a rendes kurzusár, 10 piaster feléért.

Useli asszony, a Wizo egykori Hostel-tanítónője, egy elsőrangban képzett munkaerő, ősz óta hetenként néhány órát arra van kötelezve, hogy az újonnan bevándorlottak lakásait látogassa, ami egy igen értékes útját. Kint, Tel-Aviv környékén Chana, a Wizo rendkívül tüchtig madrichája, aki a költő háztartási iskolát abszolválta, már egy hónapja dolgozik a chederai német „chavura”-ban. Kb. 35 középosztálybeli ember — kereskedők, de technikusok és iparosok is — köztűttük 5 leány képeznek egy munkaközösséget, akik meg akarják próbálni közös háztartás és pénztár vezetését által egyesek számára az egzisztenciális küzdelmet és az átrétegeződést megkönnyíteni. A teljesen iskolázatlan leányok szabályszerű háztartási kiképzést nyernek, amely 2 fontba kerül. A fiatal Gordonában, Reehovothban egy új, kb. 40 fiatal tagot számláló lengyel kibbucban, amely még csak 2 hónapja, hogy lakóhelyhez jutott, éppen most fejezte be Mirjam, egy másik vándortanítónő egyhónapos tanítómunkáját. „Ez előtt 5 piasterért rosszul és keveset ettünk, most 4.2 piasterért jót és eleget.” Így nyílnak azok a chavérák a madricha tanításának áldásos eredményéről.

A madricha nodedet munkája nemcsak a konyha reorganizálásából áll. Nemcsak a munka ésszerű beosztását és helyes gazdálkodását illeti a 9 óras munkaidő helyes kihasználását ismerteti, a leányoknak, míg azok azelőtt napi 16 órát dolgoztak, gyakran a késő éjjeli órákig, nemcsak a tisztaság fogalmait tanítja, ami nekik teljesen új és ami a konyhából — legyen az még oly primitív is — a zsírtól csöpögő, rosszszagú helyiségből egy gusztusos, ragyogó faze-kakkal és lábasokkal díszített helyet és a rongyos, piszkos, lestrapált konyharabzsalgából nett és tiszta háztartásokat varázsol, akik tiszta kötényekkel és fejkendővel felszerelve dolgoznak — hanem a speiz rendbentartásáról és helyes kezeléséről is gondoskodik, amelyet mostanáig éppoly helytelenül intéztek, mint a konyhák, a ruhák tisztításáról, célszerű munkaeszközök beszerzéséről, stb. Mintán az instruktorné tanítás ideje alatt a kibbucban lakik, meg van a lehetősége arra, hogy amint az első leg-súlyosabb hibákat kiküszöbölte estén-

kint beszélgetések keretében mindenféle hasznos utasításokat és teoretikus magyarázatokat adjon, amelyeket a férfiak éppoly érdeklődéssel hallgatnak meg, mint a nők. Egyébként is, az instruktornő szava igen sokat nyom a latban és a kibbucok vezetői is igen gyakran teljesítenek neki olyan követeléseket, amelyeket saját chavéráik csak nagyon nehezen tudnának elérni.

A vándortanítónőnek nincs könnyű

A targumuresi WIZO közgyűlése

Január 10-én tartotta meg a targumuresi Wizo rendes évi tisztújító közgyűlést az Avoda klubban, igen nagy érdeklődés mellett. A gyűlést Simon Mártonné elnöknő nyitotta meg. Visszapillantott a múlt évi működésre, amellyel dacára az elért szép eredményeknek, még sem volt teljesen megelégedve és felhívta a jelenlévő hölgyeket, hogy akik eddig távol tartották magukat, vegyenek aktív részt a munkában.

Izsák Jánosné felolvasta a jegyzőkönyvet, amely után Schöffler Bernátné ügyvezető tartott részletes beszámolót a múlt évi munkáról. A nívós beszámolót nagy érdeklődéssel hallgatták a hölgyek.

Ausländer Sándorné a Wizo pénztár múlt évi helyzetét ismerteti, Izsák Jánosné óvoda pénztárnok az óvoda pénzügyi helyzetéről tart beszámolót. A fentiek alapján a közgyűlés megadja a felmentvényt a tisztikarnak. Jelölő bizottságot küldenek ki: Dr. Gherman Györgyné, Krämer Sándorné, Senensie Jenőné, és Rosenfeld Eliséva személyében. A jelölő bizottság a következő tagokat ajánlja megválasztásra:

Elnök: Simon Mártonné, társelnökök: Schwarz Dezsóné, dr. Lövenstein Lajosné, ügyvezető: Schöffler Bernátné, alelnökök: dr. Fried Nándorné, Klein Miksáné, titkárnő: Fleischmann Arminné, jegyző: Izsák Jánosné, pénztárnok: Ausländer Sándorné, ellenőrök: Hübner Lajosné, Vas Albertné, sajtóreferens Better Sándorné.

Óvoda-bizottság: Fodor Gyuláné, dr. Czitrom Lázárné, Grosz Ignácné, Révész Zsigmondné és Weisz Elekné. Pénztárnok: Izsák Jánosné.

Kultur-bizottság: Dr. Berner Mórné, Gáll Istvánné, Schwarz Magda.

Vigami-bizottság: Fodor Miksáné, Helmer Józsefné, Léb Henrikné, Sándor Mórné.

Keren Kajemeth biztos: Rosenfeld Eliséva.

K. H. biztosok: Izsák Jánosné, Schöffler Bernátné.

munkája. Mindig uton van, legtöbbszörre igen primitív ellátva, mivel mindig új csoportokhoz kell mennie, reggeltől estig üzemben van, saját munkáideje nincsen korlátozva, a tanulmányok által állandóan igénybe van véve és saját maga is igyekszik nekik mindent, amit csak tud, átadni és megtanítani. Csak a látható haladás, melyet vezetése alatt kifejleszteni lát és az országi pionírjai egészségének és jólétének előmozdításához való hozzájárulása, melynek eredményei nagy elégtételt és a megelégedés érzését váltják ki nála, te szik munkáját elviselhetővé, sőt kívánatosá és az alkotó öröm forrásává.

Palesztina bizottságba delegálva Fleischmann Arminné.

Szervezeti és propaganda-bizottság: Braun Nándorné, Fritsch Izsóné, Friedmann Márkné, Léb Samuné.

Ifjú-Wizo delegátusok: Fleischmann Arminné, Kohn Mártonné, Schöffler Bernátné.

Ezenkívül a következő választmány megválasztását ajánlotta a jelölő bizottság:

Fritsch Józsefné, dr. Gherman Györgyné, Goldstein Ernőné, Goldstein Samuné, dr. Erdélyi Emilné, dr. Hirsch Gusztávné, dr. Hirsch Simonné, Horvát Lázárné, Kovács Aronné, dr. Gidali Illésné, Haim Hermanné, Krämer Sándorné, Kohn Dávidné, Németh Ákosné, Révész Béláné, Reder Ferenéné, Rosenfeld Jenőné, Schwarz Magda, Simon Samuné, Simon Magda, Senensie Jenőné, Senensie Béláné, Szűcs Dezsóné, Vámos Sándorné, Vas Babá, Fleischer Zoltánné, Weisz Gyuláné.

Az előterjesztett tisztikart egyhangúlag megválasztotta a közgyűlés. Simon Mártonné az újra megválasztott elnöknő megköszöni a bizalmat és vázolja a Wizo jövő munkáját. Az új tisztikart az izr. Nőegylet nevében Rosenfeld Jenőné elnöknő üdvözlöi, a helyi csoport üdvözlését dr. Lövy Miklós tolmácsolja. Kohn Mártonné a KKL nevében, Rosenfeld Eliséva a Young-Wizo nevében kíván sok sikert az új munkához. Ezzel a mindvégig lelkes hangulatú gyűlés véget ért.

Hellenberg Mose előadása. Hellenberg Mose palesztinai KKL delegátus szombat délután előadást tartott a Wizo és a Young-Wizo tagjainak az Ussiskin akcióról. Az egyórás előadásban ismertette az akció célját és módjait. Nagyszámú hölgyközönség mindvégig a legnagyobb figyelemmel kísérte az előadó szavait és gyűlés végéig többen jelentkeztek, hogy részt kérjenek a munka vállálásában. Az akció még nem indult meg, de előre láthatólag nem fog alatta maradni a várakozásnak.

(B. E.)

WIZO-HIREK

Sibiuban is megalakult a Young-Wizo. A szebeni Wizo kezdeményezésére a Young-Wizo is megalakult a városban. Egyelőre 12 tagja van az új csoportnak, vezetőjük a Wizo csoport agilis elnöknője dr. Révész Béláné.

A deji Wizo-csoport december 6-ai közgyűlésén Weinberger Nándorné, Wizo-Council-tag vett részt. Az újonnan megválasztott tisztikar: Elnökök: dr. Weinberger Manóné, dr. Bár Emanuelné, alelnökök: Stenberg Sarolta, Grossmann Miksáné, Barna Kálmáné, titkárnő: Dux Edith, pénztárnok: Noé Andorné, ellenőrök: Eidinger Ferenéné, Mendelsohn Józsefné. A csoport a közgyűlés óta nagyon szépen dolgozik. 15 új tagot szerzett és megalakította egyelőre 10 taggal a Young-Wizot, mely a Wizo keretében dolgozik. A privát tea rendezését Hirsch Mártonné kezdte meg nagyon szép eredménnyel. A csoport egy évi budgethozzájárulását Lei 3000-ről felemelte Lei 8000-re. A budgethozzájárulás felét már be is küldték a központnak.

A satumerei Wizo hírei. Satumaren a Wizo-teák egész társadalmi eseményekké nőttek ki magukat. Asszonyaink szívesen vesznek részt azokon, mert a tulajdonképpen célon kívül, mely a Palesztinai munka propagálása s az e célból befolyó összegek növeléséből áll, nívós, kedves délutánokat töltenek el, ahol mindenki jól érzi magát s egyben tanul azokból a zsidó tárgy előadásokból, melyek ezeket a teadélutánokat változatossá, vonzóvá teszik. Az utóbbi hetekben két szép, sikerült teadélután adtak: Guth Lajosné, — kivel igen sokat nyert a Wizo, mert a karitativ munkában nagy praxissal és agilitással rendelkezik — és dr. Fischer Miklós. Az előbbi teadélutánon Sugár Fülöpné tartott rendkívül kulturálisra valló előadást, melyet igen nagy tetszéssel fogadtak hölgyeink. Dr. Fischer Miklós teáján 26 asszony gyönyörködött abban a meglepő magasnívójú előadásban, mellyel Herschkovits Sándorné ismertette Ilja Ehrenburg nagysikerű könyvét: Lasik Roitschwantz a kis orosz

zsidó szabó mozgalmás életét. Óriási sikere volt a szép előadásnak, valamint az utána következő quartettnek is. A két teadélután sok új taggal és 1000 lej jövedelemmel gazdagította a Wizot.

A timisoarai „Bnot Clon” Wizo-leány-csoport folyó hó 7-én tartotta rendes gyűlését. Stern Blanka és Prinz Bözsi ismertették az elmúlt hét híreit. Weinberger Bella tartotta a bibliai magyarázatot.

A Valea lui Mihai Wizo-csoport beszámolója 1933 október 15-től 1934 január 1-ig. Helyi csoportunk 1933 október 15-én alakult meg 20 taggal, dr. Jeremiás Arah és Rosenberg Mancsi propaganda látogatásuk után. Ezen összejövetel egyáltalán alakuló gyűlés is volt, amikor is a következő vezetőség lett megválasztva: Elnök: dr. Bálint Miklós, titkárnő: dr. Grosz Sándorné, alelnök: Jakobovits Sándorné, pénztárnok: Grosinger Emanuelné, ellenőr: Weisz Béláné, jegyző: Ehrenfeld Böske, kulturálisbizottsági elnök: Orenstein Rózi. Eddig összesen 10 összejövetel volt, melyek közül egy alakuló gyűlés, 4 kulturálisösszejövetel, 4 rendes gyűlés és egy tenestély. Úgy a gyűléseken mint a teases-télen előadások és felolvasások tartottak. Csoportunk november 16-án műsoros táncestélyt rendezett, melynek a jóvedelme a KKL-nek lett beküldve. A decemberi perselyűritést a Wizo-hölgyek végezték, amely igen szép eredménnyel járt tekintve az itteni helyzetet. A mostani perselyűrités sokkal többet eredményezett, mint a helybeli ifjúság által végzett eddigi írtések. Az erdélyi Wizo által vállalt KKL kontingenshez csoportunk eddig az október 16-i bál eredménye 2500 lej, december hónapban csoportunk által végzett perselyűrités 1761.50 lej; tehát összesen 4261 lejtel járult hozzá. A vezetőségben később változás történt ugyanis dr. Grosz Sándorné titkárnő betegsége miatt lemondott és a titkári teendőket Blum Ferenc a helybeli Hanoar Hacioni tagja végzi, akit a legutóbbi gyűlés főtáknak hivatalosan meg is választott. A legutóbbi gyűlésen elhatároztuk, hogy minden héten rendezvényeket csinálunk és pedig: egyik héten kultúrét, a másik héten pedig teases-télyt rendezünk. A kultúresten, hogy minél látogatottabb legyen, beletéridj nincsen, hanem mindenki tetszése szerint a felállított KKL perselybe dob egy bizonyos összeget, így a kultúrét jövedelme kizárólag a KKL-é. A teases-télyek jövedelmét a konferencia határozata szerint fogjuk felhasználni. Az elmúlt hónapban taggyűjtési utra indultunk, melynek eredménye, hogy most 65 taggal rendelkező csoport vagyunk, azonban ígygekeznünk fogunk ezt a lehetőség szerint fellelni. A jövőre vonatkozólag ígygekeznünk fogunk az eddiginél nagyobb cionista és Wizo munkát kifejténi, hogy a Wizo szervezet legjobbjai közé legyünk sorolva.

A toplítai Wizo-csoport 1933 december 2-án az Aviva-Barisszia helyiségében gyűlést tartott, amelyen a következő hölgyek vettek részt: Liquornik Amália elnöknő, Márton Erzsébet alelnőknő, Hirsch Margit titkárnő, Fritsch Eszter jegyző, Blüthner Juliska, Blüthner Rella, Blumenthal Emilia, Kerpner Mária, dr. Grossfeld Sarah, Hertmann Helén, Unterberger Rosa, Slamovici Regina, Schauer Etel, Marmor Lotti, Marmor Mirjam és Grünbaum Ilona. A gyűlés programja a következő volt: Liquornik Amália elnöknő megnyitja az ülést és üdvözlöi a megjelenteket és fokozottabb munkára hívja fel a hölgyeket. Etel Schauer asszony referál a Wizoról, annak keletkezéséről, valamint a palesztinai és a galuthbeli munkáról, Fritsch Eszter revüt tartott, majd elhatározták a hölgyek, hogy december 16-án a Barisszia-otthonban chanukánnépelet rendeznek, amelyen Schauer Etel és Márton Erzsébet urhölgyek lesznek a háziasszonyok. Schauer Márkus ur fog a Makkabusek-ről beszélni, Marmor Lotti asszony és Hirsch Bözsi szavalni fognak. Az elnöknő bejelenti, hogy Hirsch Margit asszony nem vállalhatja a titkári tisztséget és miután nevezett hölgy ismételt rábeszélés ellenére sem akarta azt vállalni, megbizta Schauer Márkus urat a titkári teendő elvégzésével. Ezenkívül megbeszéltek a hölgyek, hogy a pénzeket mindenkor 3 hónaponta utalják át a központnak, kivéve, amikor 5000 lej együtt van, akkor ezen összeget azonnal átutalják.

Ünnep Erec Jisraelben

Irt: Walter Frankl (Tel-Aviv)

Külföldön is lehet zsidónak lenni, igaz zsidó életet élni azonban csak Erec Jisraelben lehet. Egyik ünnep követi a másikat és ezeknek során újra átértem, mily őrsek és mily tartalmatlanok a mi ünnepeink a galuthban az Erec, az ország élet teljes és csodálatos ünnepeivel szemben. Láttam a purimi karnevált Tel-Avivban és megcsodáltam az emberek odaadását ebben a szent örömben és vígságban. És jött Pesach ünnepe a maga komoly, mely sárga ceremóniájával, mely az egyiptomi szolgaságra emlékeztetett és vig énekeket jevelt, melyek népünk kiszabadulására emlékeztettek. Ott, a galuthban oly távoli, oly idegen volt az egész — itt élmény volt, mélységes igazság. Esembe jut az első szedereste, melyet palesztinai családi körben töltöttem. Oly természetes, oly magától értetődő volt, amikor a legkisebb gyermek felvetette apja előtt a Hagadah kérdéseit és amikor az apa ölébe vette gyermekét és megmagyarázta neki az est értelmét. Nyomban tudatomba vésődött a különbség az otthoni és az itteni ünnep között. Hisz a nyelv is más. Az ősi héber nyelv, melynek szavait értelmetlenül, élettelenül mormoltuk odaát, — itt életet jelent, a gyermek anyanyelvét. Ezért él a Pesach ünnepe Erec Jisraelben és ezért jelent felejtethetetlen élményt azok számára is, akik először látják az ünneplésnek ezt a módját. Elkísértem a gyermekek menetét, akik Sevouth ünnepén elvitték ajándékaikat a Keren Kajemethnek, a Nemzeti Alapnak. Mélyen meghatottak ezek az öt éves csöppségek, kik virágokkal és gyümölcsökkel megrakva énekeszöveget vonultak föl az utcákon. És átéltem az országhoz Ros Hasanah és Jom Kippur áhitatos napjait és Szimchat Tóra lelki örömeit. Mindaz, amit odaát éltem át, nevek voltak, szokások — tartalom nélküli napok. És mindaz, amit itt láttam, — esoda volt számomra.

A legmélyebb benyomást azonban az összes ünnepek közül a telavivi chanukka ünnepek tették reám. Ez volt az én legszebb nemzeti élményem.

Már kora négy órakor hatalmas tömeg hűpölygött az Allenby utcán, a nagy zsinagoga előtt. A házak tetőin és erkélyein kíváncsikodtak az emberek, míg a rendőrök a mellékutcákba terelték az autóforgalmat. A nagy zsinagoga előfrontja zöld levelekkel, virágokkal és kék-fehér színekkel volt teledítve. A templom előtt hatalmas szónoki emelvény állott és néhány mechanikus éppen próbálta az emelvényre felállított Lautschprechert, ami már erősebben vonzotta a kíváncsiakat. Délután félőrkor vette kezdetét a nagy színjáték. Minden irányból és minden utcából megindult az iskolás gyermekek felvonulása. Minden iskola a maga zászlajával, összes tanítóival, a gyermekek csinos uniformisban és jelvényekkel, virágokkal díszítve. Egyes iskolák saját zenekarral vonultak fel, mások csak egy trombitával meneteltek. Előbb a népiszkolák és polári iskolák, majd a szakiskolák, a különböző gimnáziumok és a technikai főiskola növendékei vonultak fel, utánuk jöttek a Makkabi csapatok pompás zenekarral, a tüzoltók és a munkásklub, ugyancsak zenekarral és sok, sok ember. Megtelt 10 ezer iskolás gyermek állta körül az impozáns templomot és várta az ünnepséget. A szomszédos háztövek között zsúfolásig megtelték és a disztribúcióba öltözött zsidó rendőrök nagy erőszakkal rendezték el a tömegeket.

Délután öt órakor megszólalt a kürt a zsinagoga tetején és az előfronton egy tüzrakéta repült fel a levegőbe. Közben beszédet adott David Almogor, a telavivi Makkabi vezére a mikrofonon elé lépett és bejelentette az ünnepség kezdetét.

Csend lett. Az emelvényen megjelent Rawitz főkapitány kórusával és gyönyörű hangjának kísérete mellett meggyújtotta a menora lángjait. A sokezer gyermek tisztán erősen hallotta az áldóimát. Amikor a főkapitány az utolsó gyertyát meggyújtotta, a zsinagoga kupolája fölött felragyogott egy három méter magas, elektromos menora és ugyanekkor minden oldalról rakétatűzek repültek fel a levegőbe és ezer színben ragyogták be az eget. Közben az iskolás gyermekek is meggyújtották fáklyáikat és gyertyáikat, a zenekarok rázendítettek a „Maoz Cur”-ra — az iskolák énekarok is bekapcsolódtak és sok ezer láng fénytengerbe világította be a zsidó város utcáit. Nappali világosságot árasztottak a fáklyák — mintha új chanuka-esoda történt volna. A szónoki emelvényen népünk nagyjai állottak: Nahum Szokolov, Dzsengoff, Motzkin, Neuman,

Farbstein, Kar Uziel, Rabinovitz az országvezér és költő és még sokan mások. Az emelvény lábainál zsidó matrózok állottak. Amerre a csodát — mindenütt zsidó munka — zsidó emberek — zsidó élet — zsidó öröm: „Wir sind ein Volk!” — Mi egy nép vagyunk!

Guttmann tanító beszél először a gyermekekhez. Csak Jüda Makkabi beszélhetett így az övéhez. Ilyen tüzzel, ilyen erővel.

„Hirdessétek a békét és áldottak legyetek tanítóitok nevében! Áldottak legyetek ennek az ünnepnek az áldásával — a világossággal, mely generációkon keresztül világította be utunkat a sötét galuthon át — az utat előre — az utat a győzelemre. Egy nagy csoda segített őseinknek Vajjha megtörténne, hogy mi most legyőzzük a csodát, hogy mi magunk, csodák nélkül, járjuk utunkat, hogy mi magunk legyünk a csoda, hogy ismét egységes, egyszécsécsé nép legyünk a magunk országában, Chanuka — a világosság ünnepe — a győzelem ünnepe. Ti vagytok a győzelem, előre Izrael!”

Igy fejezte be lángoló szavait a gyermekekhez, akik kitörő lelkesedéssel ünnepeltek és az égnek emelték fáklyáikat. Dzsengoff polgármester lépett a mikrofon elé. A nap jelentőségéről beszélt, üdvözölte a nagyokat és a kisgyereket. Ezután áhitatos csend közepette Nahum Szokolov lépett a pódiumra és felemelte hangját: „Drága gyermekeim, engedjétek, hogy megemlékezzünk a halott gyermekekről. Dávid Jakobiról, akit a nahalali

szántóföldek rögei takarnak. (Chanuka előestéjén bombamerényletet követtek el az arabok Nahalában és megölték a kis Dávid Jakobot, apját pedig megsebesítették. Szerk.) Mi meg fogjuk tisztítani az országot a vadaktól és a gyermekgyilkosoktól, mint ahogy a Makkabeusok megtisztították a szentélyt minden bálványtól és tisztátalantól. Nem bosszúra, hanem bátorságra és tettekre készségre hívunk fel benneteket.

A mi célunk — a haszoncukos célja — remegek ünnep — hanem munka is, — telt! Hozzátok, drága gyermekek, fűzzük a legmagasabbat, a legszentebbet — népünk és országunk, Erec Jisrael jövőjét. Ti majd nagyok lesztek és folytatni fogjátok apátok művét, a chalucok művét, mely világosságot hozott népünknek — a szabadságot — a feltámadást. Mint fiatalok legyetek olyanok, mint Jüda Makkabi, mint érett emberek, legyetek olyanok, mint Mattatjahu, a főpap! Gondoljatok mindig arra, hogy Palesztina a törvényadás földje, az igazságosság, a szeretet a könyörületesség országa — egy ország, ahol erőszaknak nincs helye. Együtt vagyunk itt — fiatalok és öregek és így ünnepelünk ma, így élünk ma és így akarunk elérni célunkat.

A zenekarok rázendítettek a Hatikvára. És 20.000 torokból tör fel az éjszakába, ebbe a lángokban égő éjszakába, a nemzet himnusz. A balkonok, a kertek falain, a háztetőkön, a templomlépcsőkön és messze uttesteken, mindenütt, hol emberek, zsidók állnak, a Hatikvah hangjai csendesülnek, a zsidó nép nagy reménydala...

Aztán felharsan a kürt. Utána ritmikus indulók és a színjátéknak vége. A gyermekcsapatok elvonulnak... Az ucca csodálatos képet nyújt... Mozgás — élet fény mindenütt...

Emlékezések éjszakája

Irt: Irma Singer (Daganja)

Egyszerű ebédlőszobában, ezüstgyertya tartókban égnek a gyertyák. Az egész szoba tömve van emberekkel, de olyan áhitatos csend uralkodik, melyet el sem lehetne képzelni. Ilyen csendben emlékezzünk halottainkra.

Mert a félig színes kép, amelyet az én első estémről kezdve látok itt a falon függni, ma zölddel és virágokkal van bekoszorúva. Moseh Barski képe, melyet már akkor, 16 évvel ezelőtt láttam, amikor kezemből került a „Jiszkor” német fordítása és én mély áhitattal néztem a lapokat és a képeket és beleéltem magam azoknak életébe, kik országunk első göröngyeit törték és dolgozták és védtek meg utolsó csepp vérével.

Ma husz éve annak, hogy Moseh Barski elesett. Szülei is eljöttek hozzánk, hogy a mi körünkben emlékezzenek halott fiukra.

Husz év mulott azóta, hogy egy napon ráitott öszvére, hazaküldte az állatot és őt lelőtték az arabok.

Fiatal volt, csaknem gyermek, mikor átment azon a feketé, titokzatos kapun, a mely mindannyiunkra leselkedik. A sors azonban néha úgy akarja, hogy egyes emberek számára ez a kapu, mely a legtöbb embert a feledés birodalmába vezet, az élet kapuja lesz.

Barski halálával, bevonult az életbe.

Kevésen ismerték őt azok közül, kik összegyűltek ma emlékeztetőre. De mindannyian tudnak róla. Itt is, ott is beszéltek róla az asztalnál, néha a munkában gondoltak rá és ma egy estét szentelünk emlékének és azok, akik abban az időben vele dolgoztak együtt, elhozzák emlékezeit és a feljegyzett emlékezeiből kibontakozik egy naiv, bátor, önmegtartó és áldozatkész ifjú képe.

Akkor... úgy hangzik, úgy cseng ez az „akkor”, mint egy mese régi időkről, messze, távoli napokról. Akkor... így kezd egy elvtársunk... akkor még nagyon kevesen voltak. Vad idők voltak azok. A rablások, támadások napirenden voltak.

Akkor... akkor az egyetlen gyógyszer-tár Melchiamiban volt. Odalovagolt Barski, hogy egy betegnek orvosságot hozzon. És a szemek kitágulnak a csodálkozástól. Alig tudják elképzelni ezt az „akkor”-t, az egyetlen patikával Melchiamiban, ma, amikor napokonként jár el az orvos minden vidékre és amikor minden kis helységben betegsegélypénztár és klinika van.

Akkor... akkor Moseh többre becsült

rendületlen kitartására fogja acélozni abban a szent háborúban, melyet folytatott, amíg nagy eszmék meg nem valósultak, melyért fiam köztetek életét és véréit áldozta fel.

Testvérek! nemcsak köszönni akarom fájdalommal való részvéteket, hanem vigasztalni is akarok titeket, mert az én fájdalom a Ti fájdalomatok is. Kell, hogy reméljük mindannyian, hogy a mi nagy áldozatunk vére, az én Moseh fiam és a Ti testvéreitek vére, Istennek tetsző és talán utolsó áldozat lesz álmunk és eszméink oltárán.

Cion üdvözléssel és vigaszával tisztelők, aki reméli, hogy megismer még Benneteket.

Hers Barski.

Ez a levél az „Akkori” időkől való. Hol vannak ma ilyen apok, kik így gondolkoznak ilyen szerencsétlenségeik után?

És ez az apa tovább beszélt nekünk. Beszélt a háborúról, az akkor oly sok, hiába kiontott vérről és hangsúlyozta, hogy Moseh vére nem hiába ömlött ki.

Igen, amikor az új földekre és esatornákra nézzünk, amikor a sok új telepítést meglátogatjuk, nem szabad megfeledkezünk azokról, akik egészen más körülmények között, az „Akkor” viszonyai között, életüket áldozták fel és vérükkel öntözték meg azt rögöt, melyből most háromszoros élet fakad.

WIZO-ÉLET TIMISOARAN:

A gyárvárosi csoport jan. 8-án Eckstein Bertholdné lakásán tartotta meg rendezeti kultúrduletánját. Handler Else személyeket adott elő a Rav Weisz londoni rabbi előadásából. Taub Abrahamné „Die Geschwister Oppenheim” Lion Fluchtweinger könyvéről előadást folytatta.

A belvárosi csoport dr. Drexler Miksané lakásán gyűlt össze. Eckstein Béla volt az előadó, aki most volt Palesztinában és az ereci élményeiről számolt be.

A jözséfvárosi csoport szerdán Spitzer Hermannénál volt. Péterfy Endre a cionizmus történetéről tartott előadást.

Wizo-dienst. Január 10-én a Wizo tartott dienset. Handler Else bevezető szavai után Rav Weisz londoni rabbi tartott előadást. A nagyszámú megjelent publikum mindvégig figyelemmel és egyre fokozódó lelkesedéssel hallgatta végig a lebilincselő érdekes előadást.

Dr. Bár Emanuelné beszámolója amerikai utjáról a deji Wizo kultúrduletén. A deji Wizo és Young-Wizo legutóbbi kultúrduletén dr. Bár Emanuelné rendkívül érdekes előadást tartott amerikai utjáról, melyről a napokban érkezett haza. Ezt megelőzőleg méltatta a deji Young-Wizo megalakulásának jelentőségét bejelentésben, hogy az elmúlt hónapban 4000 lejt küldött a csoport a timisoari központnak és köszönetet mond Hirsch Mártonnak, ki a szezon első Wizo-feljárát megrendezte. Ezután utbeszámolóját tartotta meg. Az uton szerzett impresszióit mondja el, majd az amerikai cionista életet ismertette. Résztvevő egy nagy cionista mitingen Newyorkban. Ement a Hadasza egyik gyűlésére és külföldi teszt az európai és az amerikai cionista élet között. Megkapó portrét rajzolt dr. Stephen Wiseről, az amerikai zsidóság és cionista mozgalom vezéről, majd a csikagói kallitáról számolt be végül elmondja azt a beszélgetést, melyet a németországi zsidó gyárossal folytatott a hajón visszajövet a német zsidóság sorsáról. Előadását Kolozsváron is meg fogja ismételni.

A sighthi Young-Wizo január 14-én a Kereskedelmi Csarnok kistermében igen szép sikerrel tartotta meg rendezeti kultúr-estélyét. Dr. Krauss Ferenc KKL biztos Ussischkin ételéről, munkásságáról és jelentőségéről tartott nagy hatású előadást. Ringle Gitta ügyvezető elnök a közönség nevében meleg szavakkal mondott köszönetet az előadónak. Utána Stern Lea tartott érdekes felolvasást a Balfour deklaráció fontosságáról és mibenlétéről, majd Perl Ibi olvasta fel igen élvezetesen I. L. Perez-ről készített életrajzát és az író „Egy védőbeszéd” című novelláját. Dr. Perl Gizella elnökő ezután bejelentette, hogy a Young-Wizo megalakította új klubon otthonát Dr. Iuan Mihályi 5 sz. aiah ahol a héber tanítás újra megkezdődik és minden szombat délután cionista kultúr-fejlesztő előadás lesz tartva.

A ZSIDÓ ASSZONY
kiadja az erdélyi WIZO temesvári pontja. Plata Asanesti 4.

HIREK

A Muzsa halála

Egy égőszemű, a rajongó zsidó lélek dött és átkozott kulturszomjával tett asszony hunyta le tegnap örök omra szeméit a budapesti Parkszatóriumban. Ezt az asszonyt a Végzet egyik legszentebb eszközéül használta fel: a modern magyar líra világ-örökösét, Ady Endrét, volt halhatatlan szerelmese és hosszú éven keresztül buzditó, előrelendítő, ki-ajkító muzsája.

Brüll Adél Agnes az Ady-versek híressé vált Lédája volt. A hajdani, imént változó előtti bihari metropoliában ismerkedett meg a nagy magyar költővel, aki akkor a „körösparti áriszban” újságíróskodott. Brüll Adél vezette Dióssy Ödön Sándorné, finom kultúrájával és éles zsidóasszonyi szemével azonnal felismerte az akkor még csak szárnyait bontogató költőben a modern magyar költészet elhivatott őrzőjét és világraszóló tehetségét.

Léda asszony volt az, aki Ady útját érzés felé egyengette és aki bensőszerű barátságával azt a szent, lángoló szert gyújtotta fel a költőben, mely csak halhatatlan versek, hanem gyűszűmód az ő halhatatlanságának szülője is lett.

Hosszu, talán egy évtizedre terjedő szelmi kapcsolat alakult ki Ady Endre és Léda asszony között, amely még akkor is teljes erejében lobogott, amikor már Ady Endre világhírű költő lett.

Kapcsolatuk csak a háború alatti rejtett hidegült el, amikor a költő és muzsája között nem is annyira érzés, mint inkább intellektuális nézeteltérések merültek fel. Ady ekkor egy megfoghatatlan kíméletlenhangú versben kikötött Lédával, aki azóta csendben, félreemultán élt emlékeinek Budapestén, vagy a világnak éppen azon táján, ahová kulturszomja és érdeklődési vágya hajította.

Ez az elhidegülés azonban Léda irodalomtörténeti jelentőségét egyáltalán nem kisebbíti. A magyar irodalom olyan legörökebb és legszebb szerelmi verseit inspirálta ez az immár halott zsidó asszony, aki most az Ismeretlen Birodalomban újra találkozott az a férjével, akire életében olyan fárasztó hatást gyakorolt.

Most talán már reális érvényt nyernek azok a megrendítő költői szavak, melyeket szakításuk előestéjén intézett Ady Endre muzsájához:

Aldj meg, ha itthagysz. Aldj akkor is, ha rossz voltam.
Nem nézhetünk egymás szemébe
Aldj egykor holtan.

Föl pattant, nagy, halott szemek
Közbe világitják az éjnek:
Mért nem voltunk jók egymáshoz,
Amikor éltünk!”

A nagy találkozás most megtörtént. Az árnyak és szellemek birodalmában, nesztelen suhanással lépett be egy hajdan ragyogó szépségű, mellőző hangú, édesmosolygó, csodálatos asszony, hogy ott újra találkozzék azzal a tragikusorsú magyar férjével, akinél még régebb, szebb, korszájkaltóbb verseket talán az egész civilizált globuson nem irtak öt évtized óta.

Léda földi értelemben nincs többé. De az emlékezet templomában a világ-irodalom Pantheonjában Ady Endre halhatatlanságának lángoszlopa mellett Léda asszony emlékművese is kioltatlanul lobog az idők végezetéig.
(s.)

— Zsidókórház-bál Dicioánmartinban. A dicioánmartini Zsidó Nőegylet február 10-én nagyszabású bált rendez a cluji Zsidókórház javára. A bál iránt nemcsak a város, hanem az egész vidék zsidósága körében élnék érdeklődés nyilvánul meg. A bál rendezésének irányítására a dicioai Nőegylet dr. Erdős Izort kérte fel, aki erre az alkalomra egy „Eleven Újság” szerkesztését is vállalta. Az „Eleven Újság” egyik nagy szenzációja lesz a bálnak, mely jóval túl fogja nőni a dicioánmartini kereteket.

HERBERT ERNST GROH

a világ első tenoristája.

— Pozsonyban újra felállítják a Petőfi-szobrot. Pozsonyból jelentik: Petőfi Sándor pozsonyi szobrát újból felállították. Nyilvános helyen természetesen most sem engedélyezték a szobor felállítását és csak azt engedték meg, hogy a forradalom idején ledöntött szobrot a csehországi Magyar Akadémia székházának kertjében állítsák fel. A szobor most már tizenegyedik éve a pozsonyi városmajor raktárában porosodik.

— A Cristal Palace ma, vasárnap délután 5 órai kezdettel teadélután rendez a Bne Jisrael részére.

— Halálgrúsa a boroskádiba. Madridból jelentik: Különös módon követett el öngyilkosságot egy andaluziai faluskában egy 85 éves aggastyán. Házikója elsőemeleti ablakából beleugrott a ház előtt álló öt méter átmérőjű és három méter mély boroskádiba, amely tele volt borral. Mire észrevették az öngyilkosságot, az aggastyán már belefulladt a borba.

— Újabb emberrablás Amerikában. Newyorkból jelentik: Az amerikai közvéleményt újabb emberrablások tartja izgalomban. A minnesotai St. Paul városában banditák elhurcolták Eduard Bremer ismert bankárt. A banditák kétszáz-ezer dollár váltságdíjat követelnek a gazdaság bankár szabadonbocsátásáért.

— Eljegyzés. Hajdu Juci és Erdős László Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Barna Könyv. Ha a világeseményeket meg akarja érteni, el kell olvasnia ezt a könyvet, amely magyar nyelven most jelent meg. Ára 40 lej, plus 10 lej portóköltség. Kapható az Új Kelet könyvtárában.

ROYAL MOZGÓ

LUCIE ENGLISH

a legújabb és legjobb vígjátéklágerben:

„Csak engem szeress...”

(Jégcsapkisasszony.)

Vasárnap d. e. 11 kor matiné: „Repül a lasso”. 10, 15 lejes helyárakkal.

— Eljegyzés. Schlasinger Alice Borber és Grünberger Jenő Alba Iulia jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kuncz Aladár: A fekete kolostor. Az utolsó évek egyik legnagyobb szenzációja A tüneményes sikert aratott regény könyvpiaci díszkiadásában, hófehér papíron díszes vászonkötésben, 550 old., az Athenaeum kiadásában 90 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepage-nál Cluj. Kérjen Athenaeum jegyzéket.

— Epekö, vesekő és hólyagkőbetegség, valamint azok, akik hűgysavas sok túlszorodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűvíz állandó használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfira hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a Ferenc József víz biztos és rendkívül kellemesen ható hashajtó és ezért prostata betegségeknél is ajánlják.

— Zsidó kultúregyesület Pecicán. Két hónappal ezelőtt Zsidó kultúregyesület alakult meg Pecicán, mely már eddig is igen intenzív kulturmunkát fejtett ki. Január 13-án Kaufheil Ernő (Timisoara) látta vendégül a pecicai zsidóság, aki a kultúregyesület keretében rendkívül nyilvános és érdekes előadást tartott a zsidó nép világhelyzetéről. A kultúregyesület megalakítása Guttman Ignácz kántor és dr. Weisz József orvos érdeme, kik az ifjúság lelkes közreműködésével vitték be a zsidó lakosság közudatába a cionista gondolatot. Az eddigi kultúrösszejöveleken különböző témakörű előadások hangzottak el: aggadikus magyarázatok, Palesztina földrajzáról, a zsidó történelemről, a Biblia költészetéről, a zsidóság és cionizmus problémáiról szóló ismertetések. Előadást tartottak: Dr. Friedmann József, Reiner Adolf, dr. Harmik Anna, Kuliner Gyula, Klein Mariska, dr. Weisz Józsefné, Eliás Andorné, Eliás Andor, Kliner Vidor, Messer Margit, Berkovits Bernát, Kertész Tibor, Reiner Sándor, Fuchs István, Kohn Mihályné, Strasser Károly, Kuliner Sándor. Rövidesen megalkadják a Wizo-csoportot is.

— Ügyvéd és ügyész bonyolódott becsületértési pere a cluji törvényszék előtt. Hosszu idő óta húzódó bonyolódott perlavina került tegnap a cluji törvényszék első szekciójának Decusara—Drăgan tanácsa elé. A persorozat egyik kis epizódja zajlott le tegnap a törvényszékben, melynek szereplői dr. Chis cluji ügyvéd és egy Maria Teodorescu nevű cluji asszony. Az egész pereskedés egy válpörből pattant ki. Dr. Chis cluji ügyvéd egyik előkelő és gazdag román kliense válokeresetet adott be felesége ellen. Az asszony barátságban volt Viorean Jon volt cluji ügyéssel, aki jelenleg Lugojon törvényszéki bíró. Az asszony mindenáron azt akarta igazolni, hogy férjét bizalmas kötelek fűzik egy cluji asszonyhoz. Ennek a bebizonyítására kérte Viorean ügyész segítségét is, aki valóban utána nézett a vádaknak és rá is akarták bizonyítani ezt dr. Chis kliensére. Dr. Chis ekkor egy beadványt intézett az ügyészséghez, melyben felhívta az ügyészség figyelmét arra, hogy Viorean másnak a magánügyébe avatkozik bele ahelyett, hogy a hivatalos kötelességeit intézné. E beadvány miatt Viorean benyerelte rágalmaszást dr. Chis ügyvédet. A törvényszéki tárgyaláson Viorean tanujaként megjelent Maria Teodorescu, a tegnapi tárgyalás vádlottja és a tárgyaláson azt a vallomást tette, hogy Viorean hamis tanúzás miatt nyomozott dr. Chis kliensének ügyében és nem magán-érdekből. Természetű kérdésbe ártotta bele magát. Vallomására esküt is tett, melynek alapján a törvényszék az ügyvédet el is ítélte. Az ügy fellebbezés folytán a táblához és semmitiszékhez került, de mindkét helyen felemlenték az ügyvédet a vád alól. A jogerős ítélet után az ügyvéd feljelentette Maria Teodorescut hamis tanúzásért. Ezt a pert tegnap tárgyalta a törvényszék. A tárgyaláson kihallgatták ugy dr. Chist, mint Maria Teodorescut. Dr. Chis önvédőbeszéde után a vádlott védoje, dr. Fabius szenátor tartotta meg védőbeszédét. Rövid tanácskozás után a bíróság kihirdette az ítéletet, mely szerint felemlentik Maria Teodorescut az eljelen emelt vád alól. Az ítélet ellen dr. Chis fellebbezést jelentett be és így a régen húzódó per még mindig nem érkezett el a végéhez.

butorait

ötölünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izékes lesz!
3. Kézipénzért nagyon olcsón és hiteltel is kedvező feltételek mellett vásárolhat!

SZÉKELY és RETI

Butorgyár R. T.

Tárgu-Mures, Bucuresti, Brasov.

NAPRÓL NAPRA

A bécsi szinigazgatók maximálni akarják a sztárok fizetését, 150 sillingben akarják megállapítani a legnagyobb fizetést arra az esetre, ha husznál kevesebb lép fel mindössze száz sillingre, ha a fellépések száma meghaladja a huszart.

A pozsonyi rádióállomást 50 kilométerrel északkelet felé áthelyezik és antennaelektromos száz kilométerre fogják felemelni.

A Szaharában a főutvonalak biztosítására kétszáz kilométeren rádióállomások rendeznek be.

HERBERT ERNST GROH

a világ legrágább énekese.

A bolíviai La Paz rádióállomás Spanyol nyelven és indián dialektusban is naponta rendszeres műsort ad, napról 19.61, éjszaka 49.4 méteres hullámhosszon.

A római és torinói rádióállomások elhatározták a távolbalítás műsorbaosztását, ebben a hónapban egyelőre kísérletképpen.

Az Amalfi közelében lévő Minoriában az első évszázadból származó vilálat ástak ki teljesen ép állapotban.

HERBERT ERNST GROH

egy fellépte 5000 dollár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

F. M. Oradea. A japán áruk terjeszkedéséről írott cikkeink külföldi távirati irodák tudósításai alapján jelentek meg lapunkban. A bécsi kijelölt központ létesítése tudomásunk szerint még nem valósult meg, így annak címét nem áll módunkban közölni. Amennyiben a bucu-resti japán követség nem adna megfelelő felvilágosítást a japán áruknak Romániába való behozatalát illetően, próbáljuk meg a tokiói román követségnél informálódni. Minthogy azonban a japán áruk világi terjeszkedése most van folyamatban kísérje figyelemmel lapunkat, mert a jelek szerint sok szó fog még esni erről a kérdéstről.

A Jüdische Rundschau

Németország nagy, kétszer hetenként megjelenő zsidó lapja, amely a zsidó élet minden megnyilatkozásáról kimerítően informálja olvasóit. A

Jüdische Rundschau

a németországi cionista mozgalom lapja. A

Jüdische Rundschau

kétszer hetenként jelenik meg és előfizetési ára nagyedényként Lei 180. Romániából az előfizetési díjak a Banca de Credit Român Cernauti címre küldendők

UJ KELET Legújabb hírek

A nemzeti parasztpárt váratlanul éles támadást intézett a kormány ellen

Szó sem lehet a békéről, míg a jelenlegi rendszer tart, mondja a párhatározat

A hadbíróság megállapította, hogy a színiai merényletet összeesküvés határozta el

Bucuresti, január 20. A főváros politikai köréit még mindig igen élénken foglalkoztatja a kis pártok akciója, amelyek fúziós terveiről már többször is beszámoltunk. A jelekből arra lehet következtetni, hogy a kis pártok között megindult tárgyalásoknak a jövő hét végére konkrét eredménye lesz.

A nemzeti parasztpárt a legélesebb harcot hirdeti a kormány ellen

Bucuresti, január 20. A nemzeti parasztpárt parlamenti csoportja csütörtök este Mihalache elnökletével összeült. A lefolyt választások több órási megvitatása után a parlamenti tanács egyhangúlag tudomásul vette Mihalachenak a választási Tatarescu miniszterelnök békéjénél.

A parlamenti csoport annak tudatában, hogy a lefolyt választások az ismert és végleg elítélt liberális rendszer szerint történtek, köteleességének érzi, hogy az igazolási vita után az ország elé tárja a történeteket, amelyek során a párt több híve meghalt és többen még ma is kórházban fekszenek.

Politikai békéről a visszaélések és törvénysértések azonnali megbüntetése nélkül nem lehet szó. A nemzeti parasztpárt a legélesebb harcot indítja meg a jelenlegi rendszer ellen az ország érdekében, mely rendszer nemcsak a választásokon, hanem azóta is a régi szisztéma szerint működik.

A parlamenti csoport elnöke Costachescu, alelnöke Madgearu, titkárája Jacobescu választotta meg. A csoport legközelebbi ülését a parlament megnyitásakor tartja, azután pedig minden szerdán ül össze.

Maniu nem vesz részt a Ferdinand-rend lovagjainak diszebedjén

Maniu Gyulát meghívták a Ferdinand-rend lovagjainak január 24-i udvari ebédjére, a volt miniszterelnök azonban nem utazik most Bucurestibe, hanem csak a parlament megnyitása után.

A nemzeti parasztpárt határozati javaslatának heves hangja meglepetést keltett politikai körökben. A különböző politikai megbeszélések után azt hitték, hogy a kibékülés felé közeledünk, azonban a nemzeti parasztpárt éleshangú határozati javaslatának ennek útját alighanem elvágta.

Csak öszre lesz kész a közgazdasági reform

Bucuresti, január 20. Egyes lapok különböző részleteket közölnek a kormány által készített közgazdasági reformról. Illetékes helyen ezzel szemben hangsúlyozzák, hogy az új közgazdasági törvény csak öszre fog elkészülni. Egyelőre csak a jelenlegi törvény néhány alkalmazhatatlan bizonyult részét módosítják és a pénzügyminiszter által kívánt egyszerűségeket viszik keresztül.

A hadbíróság rendkívül terhelő adatokra bukkant a színiai merényletet elhatározó összeesküvés ügyében

Bucuresti, január 20. A hadbírósi hadbírószágon ma délután újabb kihallgatást tartottak a színiai merényletet. Megállapították, hogy összeesküvés történt, amelynek első eredménye volt Duca meggyilkolása. A vizsgáló kiderítette az összeesküvés többi tagjait is, köztük Cantacuzino-Granicerul tábornokot. Ma a hadbírószágon elé kísérték Cotigát, a Vasgárda ismert alvezérét. Codreanu hadnagyot és két nőt, akik szintén a gárda tagjai közé tartoztak. Cetatea Albából három tanút vezettek elő, hogy Constantinescu revolvere ügyében kellő felvilágosításokat adjanak. A katonai ügyesség már teljes világosságot derített az összeesküvés végrehajtásának egész menetéről. Cantacuzino tábornoknál a Duca-hoz intézett fenyegető levelek másolatait

kívül egy naplót is találtak, amely igen terhelő adatokat tartalmaz. A három merénylőt külön cellákban őrzik és bilincsekbe vannak verve. Constantinescu felhagyott azzal az ösztönös

gel és cinizmussal, amelyet azelőtt mutatott és a katonai vizsgálóbíró előtt arra törekszik, hogy olyan beállítást adjon a merényletnek, mintha azt felizgatott állapotban követte volna el.

Az amortizációs hivatal január 22-ikétől fogad el kérvényeket az adók bonokkal való fizetésére

Bucuresti, január 20. Az amortizációs pénztár köznevelésre hozza, hogy 1934 január 22-től fogva el fogad kérvényeket bonok útján való likvidálására az összes adóemelésnek. Kivételt képeznek a buza-kiviteli prémiumok és a rekviráló bonok és hadikartalánási utalványokat, amelyeknek a likvidálása később fog megtörténni.

Az amortizációs pénztár kérvényformulákat készít, amelyeket kellően kitöltve kell benyújtani a pénzügyi adminisztrációknak vagy behajtási vagy kifizetési osztályánál, aszerint, hogy a bonok milyen természetűek. A pénztár rövid időn belül verifikálja és likvidálja a kérvényeket.

Titulescu és Benes ma érkeznek a kisantant konferenciára

A görög miniszterelnök nyilatkozata

Belgrad, január 20. Titulescu és Benes ma, vasárnap érkeznek Zágrábba, ahol hétfőn megkezdik a tanácskozásiakat is. A kisantant konferencián döntő fontosságú kérdéseket fognak megvitatni. A három kisantant külügyi miniszter tanácskozásai a mai feszült diplomáciai helyzetben óriási érdekű kérdésekre tartanak világszerte számot.

A görög külpolitika trónja Zágráb január 20. A „Ravessa Straz” Zágrábban megjelenő hírlap a görög miniszterelnökkel intervjút folytatott a balkáni helyzetről.

A görög miniszterelnök a következőket mondotta az újságról:

— Görögország külpolitikája nagy általánosságban a béke politikája. Különösen fontos a Balkán-félszigetnek békéje. Ebből a szempontból kiindulva

Görögország boldognak nevezhető, mert Jugoszláviával, Romániával és Törökországgal tökéletes harmóniát tudott létrehozni.

— A Törökországgal megkötött paktum után a Jugoszláviával és Romániával létrejött megegyezések alapján azt mondhatom, hogy a Balkán békéje nagyszerűen konszolidálódott. Tekintve, hogy a négy Balkánállam között a megértés mindjobban előtérbe került, meg vagyok győződve arról, hogy a Balkán békéje a legközelebbi jövőben realizálható lesz. Bulgária és Albánia nem lesznek kizárva ebből a négy állam közötti megegyezésből.

— Ehhez a szerződéshez való csatlakozás csak a nevezett két államtól függhet.

Tegnap átadták Berlinben Francois Poncet francia nagykövetnek a német választási jegyzéket

Tizennégy oldalra terjed és igen udvarias hangú a német választási jegyzék

Berlin, január 20. Hivatalosan jelentik, hogy Neurath német külügyminiszter tegnap fogadta sir Erik Philipps berlini angol nagykövetet s átadta a német választási Anglia december 20-ki jegyzékére. Ezt követte Francois Poncet berlini francia nagykövet fogadása, akinek a birodalmi külügyminiszter a január elseji francia emlékiratra adott választ adta át. A jegyzékek tartalmáról egyelőre nem tájékoztatták a nyilvánosságot.

Német kormányhoz közelálló körök közül származó tájékoztatások szerint a francia emlékiratra adott német választ 14 gépiírt oldalra terjed, igen udvarias hangú és igyekszik fenntartani a lehetőséget a diplomáciai eszmecserére további folytatásának.

Egyébként a német lapok Franciaországot kívánják felelőssé tenni a francia német kereskedelmi konfliktusért.

Párizs, január 20. A francia emlékiratra adott német választ a berlini francia nagykövetség még az éj folyamán szifirozott távirat útján eljuttatta Párizsba. A francia kormány a választ kézhezvétele után továbbította azt Genfben Paul Boncournak. A jegyzék tartalmáról Párizsban semmi hivatalos közlést nem hoztak nyilvánosságra.

A londoni lapok értesülései szerint a német választ csak a légi leszerelés és a próbaidő tekintetében tanúsít megerősítést, míg a többi kérdésekben nem akarja eljátszani annak lehetőséget, hogy a diplomáciai tárgyalások tovább folytathatók legyenek. Az Evening News szerint a német választ bírálja a francia álláspontot, vitatkozik vele és több ponton részletes felvilágosítást kér. De nyitvahagyja a kaput a további tárgyalások felé.

Mendieta új kubai elnök demokrata rezsimet létesít

New York, január 20. Havannából jeleltik: Mendieta új kubai elnök kijelentette, hogy rezsimje a szélsőségeket kikapcsolja a demokrata és liberális uralmat óhajt meghonosítani Kubában.

Egyidejű jelentés szerint Mendieta ezredes köztársasági elnök tiszteltetésre leadott katonai sortűz 11 férfit és 3 nőt megsebesített. A sztrájkok tovább

Ma kezdődik Zágrábban a kisantant-konferencia

Belgrad, január 20. A kisantant külügyminisztereinek konferenciája január 21-én kezdődik Zágrábban. Másnap a külügyminiszterek a jugoszláv fővárosba érkeznek s itt folytatják és fejezik be a tanácskozásokat.

Újabb jelentés szerint a Prawda arról értesül, hogy Benes és Titulescu vasárnap délelőtt érkeznek Zágrábba s délután megkezdődik a kisantant konferencia.

Feloszlatták az olasz képviselőházat

Róma, január 20. Királyi dekrétum jelelt meg, amely a képviselőházat feloszlattáknak jelenti ki. Az általános képviselőválasztások március 25-én lesznek s a törvényhozótestületek új ülésszakát április 28-án kezdődik.

Boris király január 25-én érkezik Romániába

Szófia, január 20. Musanoff bolgár miniszterelnök közölte, hogy Boris bolgár király január 25-én érkezik Romániába. Az uralkodó négy napot fog Romániában tölteni.

Japán ultimátumot intézett egy kínai tartomány kormányzójához

London, január 20. Japán részről ultimátumot intéztek a Nagy Faj mentén levő Dzsahar kínai tartomány kormányzójához, amelyben a tartomány demilitarizálását s a mandzsuriai lapok és nyomtatványok terjesztési tilalmának feloldását követelik.

Kulturerem könyvtárából nem hiányozhat

Horabin:

Mire tanít a gazdasági földrajz?

tanulmánya, mely a napokban hagyta el a sajtót.

Ára 40.— lej. Megrendelhető az Új Kelet könyvosztályától az összeg és portó költség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj, Strada Baron L. Pop 11. Telefon: 9-77.

Cenzurat